

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Manuscripta Rhenaugiensa - Cod. St. Blasien 33 bis 37

[Pars IV] - St. Blasien 36

Rusconi, Bernhard

[Südschwarzwald, St. Blasien u.a.], [2. Hälfte 18. Jh.]

Gerold Müller, Notae et reflexiones in chartarium seu librum foundationum

[urn:nbn:de:bsz:31-46582](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-46582)

75
i.

Rev. di. Patris Geroldi Müller
Monachi Ratisviciensis

Nota et Reflexiones in Charvarium, seu Librum Funda:
tionum. Praefatiuncula.

Ne ex Archivij autographa saepe efferre necepe sit, inquit Mabillon, inventi
unt duo libri, qui autographorum vice fungerentur. Primus fuit Codex Char:
areus, Charvularium seu Charvarium vocant, in quem diplomata, alias Chartae ex
ordine integro referbantur. alius Liber Censalis, Polyptichon dicebant, qui
vilia vel Mijj praedia, annuosq; Censur Summatim exhiberet. Censales, quos nos verbaria
veneramus, plures sunt in peno nostro.

Charvariorum tria sunt genera. unum historicum, in quo Conectuntur vete:
rum monumenta, ut rerum gestarum series simul explicetur, relex illis monumentis
liciat, quale est illud R. P. Romani a Lauffer, quod in morte praeventus non ad
diphonem perduxit. alterum authenticum, ex ipsis autographis descriptum, ad eadem
cognitum per publicos Notarios, quale est Codex privilegiorum in duplo a Concilio
Ratisviciensi didinatus, cuius in vernacula a Notario Casarico facta translatio. tertium
se historicum, nec authenticum sed puram instrumentorum Collectionem continens
privato scriptore factum absque publica auctoritate et recognitione. haec est, quod pra:
antibus habemus.

Continet isthoc omnia a Restauratione Mijj instrumenta, et haec omni generis.
regalia seu diplomata regum et Imperatorum. Pagenia seu privata, ut sunt donationes
via, a veteribus tutamenta dicta, nec non Conlambia seu Conultationes. denique
veneriarum unam scilicet Bullam Honorij PP. II.

Primum huius Charvarij scriptorem fuisse Cum donatione Henrici IV. anno
1071. reliquis vero Chartas successive adiectas fuisse, arguitur tum ex Characteris
diferentia, tum ex annorum Pontificiorum in posterioribus omissione, quas tamen
venerius Copista diligenter adnotavit, tum deniq; ex ordine praepostero, quem in postero
ibus deprehendit, in anterioribus vero studiose a Compilatore observatum, quamquam
iustro nonnunquam evenit.

Auctoritatem Charvarij si quis suspectam habeat, quod a privato auctore con:
scriptum, nec publica aliqua auctoritate recognitum sit, auctoral Mabillonium. Non
dicit, inquit, huiusmodi Charvarij in foro denegari iusta fides, maxime si velusta
unt. primo enim longa rei possessionem ac proinde praescriptionem probant, qui vi:
dus est iure comprobatus. Deinde si mortui hominis Dearium, si mercatorum indices
ibelli in causis forensibus obtinent, quidni etiam vetustis illis Codicibus idem tribuatur,
erte eum seipsum praese habuerunt eiusmodi Charvarum Collectores, qui ipsis non veri sed in
ventam, nisi suo ipse ipsorum Librorum recepta fuisse auctoritas.

At Chronotaxis, inquit, saepenumero fallit. quid tum, eadem fortuna etiam nostro
obvenit, quae multis alijs, de quibus Mabillon, quibus tamen non obstantibus huius modi na:
vis ac notarum Chronolgiae earum antilogia salvan maxere auctoritatem, probat Ma:
billon exemplo Codicis Theodosiani, qui Similibus sceleris virtijs nihilominus per
orientem et occidentem evasit in legem. Talium mendarum anfa vel causa refundit po:
tissimum tum in Chartas antiquiores scripturae oculum fugientes, aut exolata, quae e.g.
pro Cyphra X. aliquatenus debruta praeferebat Lucien V. vel I. tum in Cogitatis ignos
qui unie ad Conciliandam vel Concirandam Chronotaxos harmoniam inertis notam
aliquam Chronologicam imbutarunt, aut novam adiecerunt, non ex levitate, sed animo iu:
vandi posteror, ut ait Mabillon; unde Contigit, ut propter exitem illis temporibus noti:
tiam de varijs epochis vel alijs Characteribus historijs errorem novum inducerent, dum
antiquum emendare, aut magis elucidare intendebant. Hoc ipsum saepius irrepsit
Collectori nro, prout videbimus: tum in epochis Tudoricianis, tum in annis Pontificijs
quos ipse pro arbitrio boni visi, ut sibi quidem videbatur, superaddidit. at quid
miri? si in illa historia obfcuritate inpegerint monachi vita integre, scelerisq; pure,
Cum hodiernos etiam historiographos in tanta iam moruentorum veterum in lucem
productorum claritate, in tam diversas circa Chronologiam opinionos ruere depre:
hendamus; Interim, ut cum Mabillonis Concludam, Consultus Jacipiel antiographer
noster, si seculus solennium quemdam silicizem monachum, a nos incarnationis atq;
Pontificum ipsius litteris, ubi decessat, non in facie, sed ad marginem saltem notapel,
ne imprudentibus insimulationis anfam praberet.

Charta I.
Diploma Ludovici germanici.
In Chartario p. 2. in Tomo sub Num. 6.

70.
852.

In Nomine Domini et Salvatoris nostri Iesu Christi.

Inter signa Characteristica, e quibus ingenuitas diplomatum dignoscatur, invocatio
divini nominis primam sedem obtinuit sub regibus Carolingis, quos imitati sunt per ali:
saecula Sueciphores. formula vero duplex erat, una: In Nomine sanctae et individuae tri-
nitatis. altera: In Nomine D. N. J. Ch. aut similis tenoris, quarum modo haec modo illa usum
ipse Ludovicum, tradit Mabillon l. 3. c. 4. de reb. dipl. quod ipsum testantur diplomata eius
in Mario Concafa, siquidem in hoc presenti posterior, in duobus sequentibus prior formula
habetur.

Ludovicus.

Ludovici pi Imperat. et Ermengarda filius.

Divina ordinante providentia.

Quod stylo hodierno simpliciter Dei gratia, olim gravius ad majestatem sonuit per parti:
cipium. sic in diplomata 2.º Divina favente gratia. in 3.º Divina favente Clementia.

Rex.

Non Imperator, sed Rex Francie Orientalis seu Germaniae inde germanicus dictus. aliqui
seniores in respectu Patris vocant, melius agnomen Junioris ab alijs tribuitur eius filio
Ludovico itidem germanico.

Quoniam Principemq.

Post invocationem divini nominis, motivum Conceptionis subnecti solebat: quale hic pro
bricta materia fuit, servitium dei augmentari, Ecclesias destructas restaurare, bene
mstructas defendere.

Qualiter Rabanus.

Ex monacho fuldensi sui temporis eruditissimo archi Epº Mogunf. an. 847. obit secundum
ithemium a. 855.

Et Salamon.

Ex monacho san galteri, ul Tritheimus, vel augiensi, ul Buccelinus scribit, Epº Constanti.
cepit: 843.

Nec non Volcuinus.

Urbis Augia civitis ab an. 849. usq. 858.

Horum igitur trium ord. s. Bened. Praesulum interventu usus est in presenti negotio
olvens, evidenti argumento, Renangiam ab adolescentia sua portasse suave regem
egula benedictina.

In Concilio Moguntia.

Hoc aº 852. presidente Rabano ac presente Rege Ludovico celebratum esse testantur.

anales Fuldenfes, Habillon, Buccelii &c.

10. Zuerdan nobilem virum.

Besoldus verbo vulg. Nobilium olim titulus solis ducibus, Baronibus, Comitibus tribuebatur. porro alij inferioris Conditionis nobiles dicebantur in genui vel Ministeriales.

11. Wolvene nomine.

Wolfin, wolfeos, wolfehard, teste radiano, fuerunt uisitata nobilium in Turingia nomina.

12. Cuius Avus et Pater.

Hos fuisse Comites Hyburgicos antiquissima est traditio, et probat fundatio ex post. Sionibus in districtu Hyburgensi facta a Wolvene restauratore facta. porro arcem Hyburg a Rudardo duce Alemania et Alsacia fundatam esse circa an. 760. tradunt Buell. et Iselin. wolfehardum filium Rudardi praedicti Buccelin. in genealog. agi. Lophingica: eumq. primum Mnry fundatorem agnoscunt idem Buccelinus et ante illum Goldastus. wolfehardi fundatoris filium fuisse Wolvenum seniore, parentem Wolveni restauratoris, tum ex majorum traditione, tum ex argumentis paulo infra et in Charta IX. afferendis comprobatur.

Eae hic evidenter Convincitur Seniorum traditio; originem Mnry ad an. 678. referentium. nam pro 1. fundatio arcis et nominis Hyburgici toto saeculo posterior est. pro 2. Constal Wolvenum restauratorem adhuc ano 878. Clavum regiminis gubernasse, qui autem Credit, wolfehardum fundatorem anno 678. proventa iam aetatis virum post duo integra saecula in vivis superstitem reliquisse ex filio nepotem: an san errori olim fere Comuni haud dubie dedit Tabula aureis litteris conscripta, ab abbate Theobaldo ad valvas Ecclesiae a se renovata suspensa, in qua leguntur sequentes versiculi:

In fibru fundatoris grandis ibi nota
regis abnu rucy dno min dno qzst,
wolvenus nri gressu mif renovat.

Ex qua arguerunt boni homines fundationem primam utique antiquiorem debere esse restoratione facta ano 718. at quare, de qua restoratione intelligi voluit versiculos? Certe de ipsius Mnry, tum quia gratis fingitur prior alia ante illam a Wolvene juniore factam, qua sane non potest annis 736. hoc diploma provenisse: tum quia non Credibile est, Mnrium ano 678. fundatum post 40. annos scilicet. a. 718. indignis restoratione. si igitur de restoratione Ecclesiae solus loquitur Tabula: prout etm seopus et sensus versiculorum clare insinuant: quid inde argumenti erue: tum ad demonstrandam primam Mnry fundationem, quam Ecclesia fundatio iuxta antiquam traditionem aliquot saeculis praecipit: aut igitur error irrepsit in Tabulam aut, quod magis Credo, et ante me alij, versiculus ille In fibru fundatoris ibi nota denotat an. octingentesimum, quo se fiant numerari septingenti, adeoque veluti Compleatur septingentesimus, licet revera tunc Compleatur saeculum octavum, quod

Seniores nri scripta testantur: non observant, sed illud saeculum, quod a seculi
ringentesimo Currit usque ad octingentesimum, habuerunt pro septimo.

Nec non et ipse Construxerat.

Habemus igitur Avum wolfehardum, primum fundatorem circa an. 800. prout
alibi ex probabiliore ostendat. habemus patrem wolvenum seniore, qui post
obitum Patris non solum Ecclesiam an. 818. renovavit, sed etiam aedificia Mnrii perfecit,
vel amplavit, quod insinuari videtur per Ly Construxerat. habemus denique wolvenum
juniorum, qui Mnrium desolatum quoad temporalia et spiritualia restituit, imo
verius de novo fundavit.

Rurava in pago Turgowe.

Pagus ab antiquario Rherano dicitur nri ^{gaue} Boil, wolcfab nri hrel iud gnuribor
strichland: hinc patet, Rheraniam ad Comitatum Turgovia pertinere antequam
a Ludovico et alijs successivis regibus vel Imperatoribus ab omni aliena jurisdictione
exemptum fuerit.

In Comitatu.

Comitatus erat latissima aliqua regio, plures districtus vel pagos includens.
Turgovius secundum Goldastum Joelin q. non solum pagum Turgovia, sed etiam doggen:
burgum, sangallensem, et abbatiscellensem, nec non aliquando Allegoriam Com:
lectebatur. Licet autem hunc titulum Ducis vel Comitis nri erat hereditarius,
ut tradit Ministerus, bona et districtus a regibus dabantur in proprietatem,
quae vocabantur alodia, et per hereditariam successionem rursus dividebantur in plures
portiones, et successivè etiam ipsi Comitatus in plures Centenas, quarum dñi vocabantur
Comites Centenarii, gaudentes aliqua limitata jurisdictione.

Adelhalms.

Adelhelmus idem ac Anselmus, num in tempore foundationis, an tempore restaura
tionis seu diplomatis dati Turgovia praesuerit, dubio locum facit diploma Henrici III.
in quo dicitur, Mnrium in Comitatu Bertholdi restauratum, qui tñ Bertholdus non
ante restorationis, sed in posterum diplomatis Comitatus officio fungebatur, nihilominus
dicendum in praesenti diplomate Ly in Comitatu Adelhelmi referri ad spm primae
foundationis, nam iuxta Chronicon Einsidense Adelhelmus ante destructionem Mnrii
obierat, et alibi ostendat tempore restorationis Adalbertum imperasse Turgovia.

Monachum quendam noe Gozpertum.

Non ex gremio electum, sed aliunde ascitum fuisse denotari videtur per Ly quendam.
sed et ipsa Mnrii recens restituti necessitas id exegisse videtur: nec aliam in veris
causam, Cur in Catalogo sangall. fratrum Rheronensium dicto omiffus sit, nisi quia
Mnrii huius frater nri fuerit, Cur enim cum wickrano et wolveno nominaretur antthran
d n etiam goz pertus primus restaurati Mnrii abbas, si ad alium fratrem pertinisset,
tunc unus vna praetermitteretur, cum tñ fratres omnes reliqui non solum tempore

6.

Confederationis a. 885. factae viventes, sed etiam sub precedentibus abbatibus defuncti legantur inscripti? Ex quo autem Maro assumptum dicemus; memini legisse me, Gog perthum Monachum ad Praeposituram Anrii S. galli promotum fuisse a. 880, ni fallor, 883. alium igitur hunc esse oportet a nostro, nisi dicar, eum dicto a. 880 abbatem Rhenov. Cum Praepositura Sangal., Comitate, sed cum hac mera Coniura sit, Credidero potius, ex angia, Cuius abbas in hoc ipso Confirmationis negotio inter tres praecipuos Interventores nominatur, vocatum fuisse. Ceterum in duabus sequentibus Chartis vocatur Comes.

22. Abbatem Constitueremus.

Cur volvere ad Regem et non ad Papam recurrere pro Confirmatione abbatis Gog perthi? resp. Vadianus l. i. de Colleg. et Monast. Celebri more fuisse observatum, ut qui a monachis electi essent, honesto aliquo Comitatu ad Principem mitterentur, qui electionem ratam haberet. Cuius hanc opinionem fuisse rationem, quia Principes sibi ipsius facultatem abbatibus Anrii obtinendi reservarant, quae propter a monachis nisi hanc per Confirmationem regiam obtinisset. Si queratur Cur sequentes abbatem nri non similiter a Rege Confirmari legantur? in promptu ratio est, quia Cum in praesenti diplomate Ludovicus liberam indulserit facultatem eligendi abbatem ea gremio, recursus iste non amplius erat necessarius.

23. Monachos regulariter regat, res Anrii ritus et foris.

Hinc patet Gog pertho non solum administrationem temporalem veluti Comendatario, sed etiam gubernationem regularem veluti abbati regulari Comitem fuisse praesertim Cum in textu superiore dicatur monachus.

24. Non aliunde abbas Constituitur.

Cum eo a. 880 abbatibus frequenter a Principibus darentur, vel ab Episcopis et Comitibus raperentur in Comendas, eximio sane beneficio Ludovicus Maro nro concepit liberam eligendi facultatem, innovans statutum Parentum suorum, de quo infra.

25. Eligant Advocatos.

Alterum hoc insigne privilegium adversus advocatorum insolentiam, qui aut advocatias violenter involantes, aut eas velut hereditarias, et eo titulo iura et bona Anriorum sibi usurpantes, pro eo quod deberent esse modesti defensores, ut loquitur Ludovicus, facti sunt rapaces et injuriosi exactores, et quod biverbio exprimit Befolds non ffrimghron, sed ffrimghron.

26. Eidem Bannum regale debemus Contradare.

Bannum multiplicem habet significationem: hic significat imperium seu iudicialiam potestatem. In quodam diplomate Maro Anrii aug. dato apud Trithemium vocatur Bannum legitimum. in nostro regale, per quod jurisdictionem Criminalem (/: Blutbann;) intelligi colligo ex Vadiano, secundum quem olim regibus reservata, solebat Comitibus et advocatis Ecclesiarum delegari, quod eam per se exerceere personas Ecclesiarum non deceret. Vadian.

Quod vulgo Balmunt dicitur.

Locum huic explicat Ludovicus per verba: ut quicumq[ue] Comit[is] sui pravaricar[um] re exortat[ur]. nec difficilis est Etymologia, nam mundium in legibus Longobardicis significat tubulam, inquit Besoldus, unde et Mundwaltho dicere tutores, quos nos Germani appellamus. Bal pro falso accipiunt nomen clatoris, qui Balmunt falsam tubulam inter prebatur.

Multum jus placitandi habeat.

Placitum hic significat iudicium seu Comit[ia] judicialia, Lrudgnacht, hinc Ludovicus nostro placitare idem est, ac iudicariam potestatem exercere. habebantur et placita sub diei vel locus vocabatur malum publicum. advocato placitanti dabaturertia pars mulctae, quae in diplomate quodam Hirsburgia vocatur tertium Bannum.

Nisi vocatus ab abbate.

Teste Carolo du Fresnoie Advocati quottannis tria placita in Marijs celebrabant; al Ludovicus hoc prout in potestate abbatis, ne advocatus jurisdictionem velut ordinariam sibi presumat arrogare.

Statutum Caroli Axi ac Hildevici Patris nri.

In oval ergo Ludovicus in gratiam Pleraque statutum generale Parentum suorum. et vero quoad liberam electionem abbatis testatur vadianus l. i. de Colleg. et Marijs Carolum M. Communi edito permisisse monachis, ut abbas ipse eligerent. sed apud Mabillonium ad an. 822. Ludovicus Pius ita proloquitur: Monachorum siquidem causam qualiter deo auxiliante ex parte disposuerimus, et quomodo ex seip[s]is eligendi abbatis licentiam dederimus, in alia schola diligenter adnotari fecimus.

LX. Libras Auri.

Subinde multa sola, subinde cum imprecatione adhiberi solebat haec clausula, de qua legi potest Mabillon. l. 3. c. 2. de re dipl.

Authentia.

Manu propria.

Apponendo Monogramma, certa litterarum dispositione nomen Hildevici exprimit. de qua quem usum (ut Mabillonius credit) loco subscriptionis Carolus M. invenit, quod difficultate scribendi laboraret.

Sigillo nostro.

Prælaudatus author l. 10. a regibus Carolingis frequentiore mentionem anuli, rariorem sigilli fieri notat. nostrum Ludovici primum sigilli, duo sequentia anuli mentionem faciunt. porro sigilla Cerea alia sunt affixa, alia pensilia. de affixis ita ille l. 2. c. 16. Charta in modum Crucis incisa, et quatuor incisurae angulis revulsis, apposita est utrinque Cera sigillata in unione spoliata, manentibus hinc ea parte antica et postica Cera maculis, per quatuor incisurae in modum Crucis angulos aperte relucet authentia iuxta descriptionem a Mabillonio factam.

34. Hadebertus recognovit.

Signo suo apposito ad eum modum, quem Mabillonius l. 2. c. 21. n. 14. describit, videlicet sub prima et secunda stirpe, scilicet merovingica et Carolingica; Cancellarij ita subseribere solebant, ut nominibus suis supponant signa varijs scribis involuta per modum Libera s. diverso modo contorta, quo signo nonnulli verbum subseripi designari voluerunt.

35. De vicem Grimaldi.

Hoc est, pro Archicancellario. Grimaldus fuit Archicapellanus regis Ludovici. Archicapellanos autem non raro Archicancellarios simul officij functos esse, testatur et exemplis demonstrat auctor noster l. 2. c. 11. Ceterum Grimaldus defuncto Ingilberto abbate s. galli, illud Monasterium a Ludovico in beneficium accepit an. 841. unde a Haderico monacho s. galli vocatur abbas Canonicus; ita tñ se habuisse laudatur Comendatarius, ut melior e grege eligi non potuisset. potissimum tñ in aula versatus Hartmutus abbatiam cum spe successione admixit Franke. Buccelino teste an. 865. aula augusta laboribus fatigatus ad suum s. galli Monasterium se recipiens, totum se negotijs monasticis dedit. obiit apud s. gallum an. 872.

36. Actum Moguntiae.

Quae, Mabillonio teste, iam sub Dagoberto rege fuit unum ex Palatijs regijs, nempe reges et Imperatores olim non in uno loco residebant, sed ab uno ad aliud palatium quorum plurima habuerunt in suis provincijs; Digressi, sua Placita et Comitia habuerunt.

Chronotaxis.

37. Dat. ab Incarn. Dni MCCCII. Ind. XV.

Cum anno 832. Concordat Indictio. Item actus Alabani, Salomonis, Tolentini, Grimaldi denique tempus Concilij Moguntij. Tertij secundum Baronium. Congruet etiam Copista adiecit annum 3^{tu} Leonis IV. Creati an. 847.

38. Regni Kludewici X.

Variae sunt epochae a regno Ludovici desumptae, equibus duae duntaxat usum habent in chartis nostris. prima est a regno Franciae orientalis, quod post Civiles, cum Patre notus adeptus est. an. 832. v. 33. pro hac stat praesumptio, quotiescumq; exprimitur regnum Franciae orientalis, praesertim si alia nota Chronologica, maxime vero Indictio Correspondat. altera est ab an. 842. v. 43. quo pax apud Verdunum in Gallia inter fratres reges restituta est. Haec in Diplomate praesenti, ubi nulla fit mentio orientalis Franciae, locum habet. hanc etiam exposcunt Chartae privatae huius Aedicii, ut in decursu patebit.

Crisis Recentiorum refellitur.

Fuerunt nec ita pridem scioli quidam, qui sua magni, aliena parvi pendentes, diploma nrm ea duntaxat de causa velut spurium, ac supposititium exsultabant, quod in eo exprimeretur anni ab Incarn. Dni, more, ut ipsi imperite philosophabant, ante Carolum Crasum Ludovici germanici filium irrupto, opinio hac aventiri

9.

Pabebrochio: qui tñ fatetur non tot archivia filii lustrari licui se: / resuscitata, recentioribus passim ut Caroli infallibilis recepta sunt, unde factum arbitror, & diplomati nro Cateroquin omni ex parte authentico sigillum aureum, nescio a quo, violenten fuerit detractum.

Hunc errorem late refutat Mabillon, produens varia regum praesertim ante diploma Caroli M. datum Anno meliori anno 783. Similia apud alios auctores reperies, ut apud Languea diploma Caroli M. pro Anno Campidonensi 773. aliud pro argia diuile. 813. Item Ludovici Pij. a. 817. Denique Ludovici germanici Epō Curioni datum 849. audiatur etm Joelinus: V. Carolus Crasus ha deficiens: sicut ipse nos quumdam in manu sub gnumie dresius Gall, Carolus Crasus scriba nra nra in finem Diplomatum sig dno Jozozell Hou Clai guburty bndiuntz, nontigns abns fultz id, vrit vnu fletu in gzzell fton Aug thozgs fundit: in Confirmatione allegat estamentum Caroli M. Diploma eundem editum 811. Item Charlaria quaedam. quid ad hac averti sequatur, Caci a loco ducti?

vid. exord. Jurat. in sum. dip. Act. III. c. 11. p. 15.

Si querat Cur duobus alijs Ludovici diplomatis pro Anno nro Conditis non similiter oppositi sint anni Incarnat. resp. quia sic Ludovico vel eius Cancellario placuit, nam fatetur et ipse Mabillon, paucissima respective diplomata illius hujus annis dñi praedita esse. Observat tñ litteras, quae in synodo Rauc paucis pro varijs Ecclesijs Conditae sunt, plurimum incipere ab ano Incarnat. iam inde a saeculo octavo, allegans Diploma Karolonari in synodo Episcopiensi a. ab Incarnat. dñi 747. Cum igitur hoc diploma nostrum editum sit in Concilio Moguntino, in promptu ratio est ad quae situm.

Itaq; Diplomati nro applicare licet illud Mabillonij de quodam Caroli M. diplomate iudicium: quos cum inspexerim, inquit, scicerum agnovi, N. est sigillum nullum oral oppositum, quia N. praeter annos Incarnat. merdam nullam depreleri. Novatoribus tamen illam auctoris nri de re dipl. nominatissimi: quem ordinis nri decus potius quam alienos respicere debuerent scitoli illi, quos supra indignitari: regulam inter plures octavam ce. labani Salomonis Pucino, Punendi utique falsarij, sed revincendi etm Pseudo Critici, qui quodlibet temerarie falsi aronia. Congrua in simulant.

Charta II.

Traditio Rinloz.

In Chart. p. 2. Col. 4. * in Tomo f. 9.

A. 853.

Cogitans de aeterna beatitudine.

Quamvis Charta haec speciem Concombij praesferre videatur, notivum tamen pium aeterna beatitudinis satis demonstrat, plus a Rinlozio datum quam acceptum fuisse, eumq; benefactorum albo inscribendum esse.

In villa Louckringa et in illa marca.

Marca significat Collinivium, gregnum, proprie limites districtus alicuius, ita Godast Besold g.

Per Conceptionem Gozperti Comitis et Confectionem fratrum.

Notat Mabillon l. 6. f. 517. de re dipl. in plerisque litteris Comitatum illius temporis exprimi, ear factas esse per abbates cum Confectione fratrum, quod ipsum videre est in alijs quibusdam Chartis nris. hinc colligo, fore praesentis traditionis non alium fuisse abbatem nisi Gozpertum, qui in seq. Charta dilucide vocatur Comes, atq; abba.

4. In villa Thezzelnheim in Alpegowe.

Inggeln in Gogwrazwold.

5. Et illud quondam meum in jus hereditarium Marij relinquam.

Hæc verba non appellantur super Louckringen, nam enim supra dixerat se Marij tradere, quicquid sibi proprietatis ubi sit, ad quod igitur id ipsum hic repereret: sunt igitur intelligenda de eo quod Rinlozius accepit in Thezzelnheim, prout ipsa textus contextio exigere videtur. nemo, quod Mabilonius observavit, donationes sæpe coniunctas fuisse cum precaria, ita ut vel ipsa possessio donata, vel aliud quodpiam donatori in beneficium vel vitalitium concederetur, et in hunc locum habet. Sane dum Rinlozius initio dixit, se de temporalis vite provisione cogitandum, presentem in ipse Contractum, satis se declaravit, a se possessionem illam in Thezzelnheim ad dies tantum vite repositi: sed et ipsa vocula relinquam tempus mortis denotat, quod de Louckringen intelligi nequit, quippe quod actu se tradere profitebatur, igitur in numero benefactorum.

6. In Bago Alpegowe in Comitatu Adilberti, Coram testibus 7.

Vadrian l. r. de Colleg. et Monast. Iubebant Ludovici qij Leges, ut, qui pro salute anime sue vel propinquorum donare vellet, sub suo Comite id agerent, testibus fide dignis donationem ratam facerent. monui nuper, Allegoriam olim ad Comitatum Turgovicum pertinuisse, unde veri simile est, Adilbertum hic nominatum eum ipsum esse Turgovia Comitem, qui nominatur in Charta sequenti.

7. Anno II. Hlodewici regis. anno autem I. Sergij P. II.

Anno secundus Ludovici secundum posteriorem Epocham in Chartis privatis usitata in Cidil in anno Ch. 844. Cui etiam Copista accomodavit annum I. Sergij, quippe qui Creatus est eodem anno die 30. Feb. hinc Chronotaxi majores nri simpliciter adhaerunt, nonnulli a recentiorum fundum historia domestica penitus insipientes, haud immerito suspectam habere Coeperunt. nam si hæc traditio anno 844. facta fuisse supponitur, vel devastationem Marij eam suspectam esse dicis, vel præcepisse.

Si dicas suspectam esse, contra est 1.º quia non est Credibile quidquam in hoc Chartario insertum, nisi quod a tyre restaurationis contigerit. aut enim ante illam Murium nullas Certas possessiones habuit, aut ea per subsecutas discordias dispersa ac dirapta fuerunt, ut novam omnino fundationem facere voluerit necesse habuerit. et quo denig. fato contigisse dicemus, ut ex totali prima fundationis ruina hæc una Charta evaderet in Columnis; si dicas, ex eo quod possessiones hæc in Louckringen in diplomate Ludoviciano de anno 858. non amplius memorantur, satis argui, eas in devastatione presentem traditionem subsecuta inter ipse, repono, in diplomate dicto nullam etiam mentionem fieri de possessionibus in Tazmurdinger et Meltinger, quæ tñ indubie primum post restorationem nempe annis 853 et 55. Marij accesserunt, unde alia huius ratio est querenda. Contra est 2.º quia Chronicon Einfiolense, cui in defectu aliorum documentorum ob antiquitatem fides abrogari non potest, docet, post mortem Adilberti Turgovia Comitis, statim incipisse domesticas illarum familia Kyburgia guerras: Adilbertum autem ad 838. iam devixisse necessum est, quo Adilbertus Turgovia præfuit teste Mabilonio: Consequenter devastatio Marij præcepit annum 844, quo præfens traditio facta fuisse præterditur: neq. enim Credibile est, eam factam esse serventibus adhuc desidijs, quis enim animum induxisset bona sua sacrificare Marij adhuc inter unq.uer inimicorum hominum, ut loquitur Ludovicus in 2.º diplomate: agonizanti. Contra est 3.º quia probabilius est, illas guerras et consequenter Marij devastationem contigisse subvolvere seniores restauratoris parente, prout supius alibi ostendat. Cum igitur in diplomate precedenti restaurator Cozportum a se et fratribus electum dicit, consequens est

hanc Chartam per Conceptionem Gozperti et Concessionem fratrum expeditam si fuisse ante
 finitas illas discordias, reddidam, pacem, ac proinde post restorationem. fingere autem duos
 Gozpertos, vel quid simile, foret Coniectura, qua historiam non certiore, sed dubiam magis
 atque suspectam redderet.

Si igitur necum Conventibus, hanc traditionem post restorationem fuisse peractam, ab a^{no}
 nihilominus 844. quaero, qua igitur authoritate Gozpertus unacum Conventu fratrum
 hanc tractatum iniicit? Certe non ut merus advocatus, tum quia ly per Conceptionem, plusquam
 advocati assidentiam indigebat, tum quia nihilominus nomen et authoritas abbatis exprimi
 debuisse, prout fit in Tabula de a^{no} 812. non etiam ut D^{no} loci, quia si pace reddita Wolvenus
 dominium Marji non statim adeptus est, quando igitur illud ab eo recuperatum dicimus, non ut
 Comes Provincialis, tum quia is fuit Adalbertus, ut supra vidimus, tum quia in Concomitis non
 requirebatur authoritas Comitum per Conceptionem, sed presentiam Im, qua in Chartis nostris
 solet exprimi per verba Coram Comite, vel adhuc generalius in Comitatu huius vel illius.
 non denique ut abbas Comendatarius, quis enim Cereda, Wolvenum dilectam sibi Pheraugiam
 via e naufragio ereptam alteri seculari Comite, aut Cur non ipse eam in Comendam suscep-
 isset? ergo statuendum esse videtur, Gozpertum iam tunc fuisse abbatem regularem. quo
 supposito et parte Chronotaxi supradicta, dicendum foret, discordias familiares illas ante
 ante annum 844. cessasse, proinde Wolvenum oblata quida Marji possessione paulatim ad
 eius restorationem mentem applicuisse, ac tandem rebus profectis Gozpertum a Ludovico
 rege a^{no} 852. confirmari fecisse. at nec isthoc systema scrupulis caret; documentum
 siquidem Einsidense primum post restauratum a^{no} 830 Marium Gozpertum in abbatem
 spungtum esse tradit: quod mihi quidem verisimilius videtur, si enim iam a^{no} 844. Marium
 restitutum, ac Gozpertus electus fuisse, non Capio, Cur Wolvenus tandiu distulisset regiam
 Confirmationem, quam ipsa Marji ex unguibus inimicorum hominum erepti receptas so-
 licitare videbatur: aut quid accepum morabatur ad regem, qui illis annis: pace siquidem
 cum fratribus iam composita, ut plurimum in Germania versabatur, ac etiam anno 848. Con-
 cilium Moguntia² celebravit.

His omnibus serio pensatis mihi quidem, salvo meliori aliorum iudicio, probabilis
 videtur, presentem Chartam non nisi post Confirmationem Gozperti conditam esse, at qua
 ratione in supposito hoc salvabitur Chronotaxis, haud difficili, si modo annus Pontificatus
 a Copista adiectus non attendatur. epocha enim Ludoviciana duplici modo exprimi potest, 1°
 siquidem observavit Mabillonius, antiquitus in Chartis privatis subinde numerum undecimus
 scriptum fuisse duabus unitatibus majusculis, quo pacto in Charta nra legendum foret, anno
 undecimo Ludovici, qui incidit in annum Chri 853. 2°. Certum et expertum est, potissimum
 Chartariorum antilogias et mendas contingere circa Cyphas numeratas, seu deinde errorem
 referas in incuriam scriptoris, seu in Caducitatem authographi, quod Cyphan aliam pro alia
 e.g. I. vel V. pro X. Copista praefingebat. hinc Correctione saepe opus est, quam et ipse Ma-
 billonius non semel absque scrupulo adhibet. Simili igitur modo potuit contingere, ut in Charta
 nra Cypha I. pro X. irrepperit, quo pacto rursus eveniret annus regni Ludovici VI. Christi
 a^{no} 853. quo nempe etiam sequens Charta sub eodem Gozpertho Comite et abbate data est.
 et vero ipsa Chartarum ordo hunc annum exposere videtur.

No. 853.

Charta III.
 ConCambium Thielonis Presbyteri
 In Charl. p. 2. Col. 4. * in Tomo. fol. 50.

1. Ego Thieto cum manu advocati mei.
 Cum manu, id est, per stipulationem, in Sin Gerud plogne, ut explicat Vadianus, alia Charta habent, manu potestativa, qua erat formula usitata Weste godard, idem sonans, ac cum manu advocati, nunt Vogt.
2. Pazmundinga.
Babundingne.
3. Gozpertus Comes atque abba.
 De hoc satis in Chartis precedentibus.
4. Eccontra miki alterum agrum.
 Purum itaque ConCambium est, nec inter benefactores referendus Thieto, quavis eam agrum, quem cum agro Marij Comularit ab othere pro remedio anime sue, parentumque suorum sibi datum fuisse profiteatur, non tñ simili et ipse intentione ad Marium transiit, sed contra agrum alium accepit.
5. Año regni Lud. XI. mense Majo IV. Nonas, die Jovis.
 Nempe a. 853. in quem incidit a. XI. Ludovici, ac etñ littera dominicalis A. que cum affixa sit trigesimo Aprilis, Consequenter diem Jovis regoscebat IV. Nonas, seu quarto die Maji.
6. In Comitatu Adilberti.
 Quem iam supra ab a. 838. Turingia imperitape dixi.
7. Anno VI. Leonis Pape IV.
 Hunc pro more subierit Copista, nec tñ exacte, cum enim a. 847. die 5. Aprilis creatus sit ille, Consequenter hoc a. 853. in Majo iam curcebat annus VII. regiminis.

No. 854.

Charta IV.
 Traditio Meginard Presbyti.
 In Charl. p. 3. Col. 5. * in Tomo. fol. 50.

1. Ego Meginard indignus Presbyter.
 Habetur in Catalogo Sangallensi Præbendam Renoviersem ordine 40mo unde liquet eum factum fuisse monachum Renoviersem.
2. Divina gratia Compunctus.
 Ex hoc Contextu cluet aninus Meginardi monasticam professionem amplectendi in rebus: fiando omnibusq.
3. In termino Mettingen, tam terris, marcipijsq.
 Vide infra n. 7.
4. Pro remedio anime mee, Patris et Matris, fratris et sororum.
 Qui proinde omnes in album Benefactorum, sicut Meginardus in album Congratum sancti referendi.
5. ut ibi locum et nutrimentum habeam.
 Quamquam hæc verba plus non videantur indicare, quam Præbendam, ex dictis tamen Patris Constal, Meginardum non merum Præbendarium, sed verum monachum fuisse.

III. Kal. sept. regnante rege Hludewico.
 Haec Chronotaxi Certus annus deprehendi nequit: ordo autem Charitarum arguit,
 annum 853. quo praecedens, et ante annum 856. quo probabiliter sequens Charta
 facta est, haec Contigisse unde Copista annum I. Benedicti PP. III. adiunxit, qui Creatus
 857. die 21. aug. Ceterum testatur Mabillonius, apud Francos multas reperiri Chartas
 quibus notis Chronologicis, aut certe dimidiatis, ut: in mense feb. regnante Karolo,
 nante rege Rudolfo 7. ut etiam fit et in hac et in alijs. unde Copista noster motus fuit,
 suo nempe arbitrato, prout Charitarum ordo antiquioris Charitarum / quo sine id saepius
 potuisset praestare: se exigere sibi videbatur.
 In Curte quam tradidi.

urbis, nru Gop.

Charta V.
 Traditio Sigemar.
 In Chart. p. 3. Col. 2. in Tom. N. 5. A.

Viri quidam.
 In hic non loquatur Sigemar ipse, sed de eo alius, Constal, hanc Chartam non esse
 esse ipsum originale donationis, sed relationem tm historicam, qualis etiam habetur
 MSS. Bibliotheca, et videri potest N. 5.

Nobilis.
 de Charta I. n. 10.
 Cellam, quae dicitur Alba.
 Cella alba, explicat MSS. Citatum his verbis: Cella, quae nunc dicitur S. Blasij. Claris
 Billon ad an. 963. Cella S. Blasij primitus habuit nomen Cella Alba. Cellas autem a
 urbs dictas, fuisse loca solitaria, seu solitarijs dicata, in qua velut religionis gratia
 acciperent monachi, testatur Goldast. hanc fuisse Cellam albam scribit Bucelinus in
 m. Const. ad an. 801. his verbis: ad S. Blasij in Hercynia heremitica vitae pluribus iam
 illis ibi felicissima exercita, monasticam vitam leges S. Bened. plurimis iam ante annis
 ingunt sanctissimi illius loci incolae, quam abbatiati honore insignirentur, cui eorum
 oris titulo praefuere aliqui 7. Idem ad an. 857. ait, Hercyniam in tribus maxime
 locijs S. Blasij, Trudgerthi, et Georgij effloruisse. Cum igitur tenore huius Chartae Cella
 Circa idem tempus Maria nro fuerit incorporata, nullus iam dubio locus est, quin reli.
 Benedictina statim per religiosos Theronienses ibi fuerit introducta.

Ad stabilendum ibi servitium S. Mariae.
 In Cella alba, an in angia Pileni, ambiguum sensum facit.
 Pro semetipso et filio suo nomine Liuthere.
 S. habel: pro semetipso et filio suo, cui nomen Liuthere Monachy. A vero in Catalogo
 gal. S. Theronij. habetur Liuthere Presb. ordine 7. quem proin adhuc vixisse tempore
 federationis cum sagallenibus iusta a 855. colligo. sed de hoc alibi. Num porro Sigemar
 et ipsum filio suo in religione vixerit Certum non est, probabile tm, quia in dicto Catalogo
 ur Sigemar monachus ord. 49. quem proin multis ante filium eius obijisse aut mo. nec
 arum ea abate, ut quis in senectute iam bona sese religioni dicaret.

Sub Rege Ludovico anno I. Nicolaj Papa.
 In Cella alba inserta sit Diplomati Ludovici edito anno 858. die 12. April, Nicolaus

ki
 fol. 10.
 ad plagu
 omnia usitate
 res referentur
 pro remedio
 et ipse intencio
 nis.
 ac etiam libere
 regis ad D. N.
 e dici.
 um erin ad 847
 an Curial an 12
 vobis.
 o 11. 10.
 in dicit 40
 an profissionem
 el foron.
 quia hanc in alt
 sed verum noce

14.

autem Creatus sit eodem quidem a^o, sed die 24. april. evidenter sequitur, hanc donatio-
nem ante Creationem Nicolaj Confectam esse. Compilator autem posuit a^o incertum pro
Certo, cum aliunde forsitan sciat, circa hos annos factam hanc incorporationem. Cum
vero haec Charta referat donationem prius factam, ad summum statui potest a^o 856.

Charta VI.

Traditio Landfrith.

In Chart. p. 3. Col. 2. in Tomo N. V. K.

1. Ego Landfrith.

Comitem fuisse crediderunt, qui eum vestitum et insignijs Comitibz orantur in pictu-
ris, haud dubie inducti, quos in Charta IX. legimus sub scriptum Comitem Carl-
fridum, quasi vero idem nomen non potuisset Compelere Cuius ingenuo. Jure
traditio haec in nominata non videtur esse tanta latitudinis, qua Comitem adsequat.
Siquidem Nanger in Charta VIII. plura tribuisse videtur in eadem villa aut circa
illam.

2. Pro remedio animarum mei et Patris et fratris mei.

Hi igitur Coniunctim inter benefactores referendi, et necrologio inferendi sunt.

3. In Alpegowe in villa Alaffi.

Uelgan in ffurintwold.

4. Ubi Alba Antward praefse videtur.

Mabilon l. 6. f. 571. de re dipl. in notat. verbum videtur, non in postal fictionem
et in proprietatem, qua veritati contraria sit, ubi quidam Pseudo Critici Tomiand.
hunc Antwardum regimen adesse ante ar. 858. quo wolvene monachum induit, credibile
est, nam alius wolvenus ipse hanc provinciam suscepisset, prout arguitur ex diplomate
Ludoviciano de eodem anno.

5. XI. Kal. Oct. Die Dominico.

fuit ergo littera dominicalis E. qua occurrit anno 844. 850. et 856. hunc posteriorem Copistam
nostrum agnovisse, probat Chartarum a^o. fuerunt t^o, qui primo velud in hunc hanc Chrono-
taxin a^o 844. verificari deprehendentes, nec ulterius indagantes, hunc ipsum a^o praefsi
Charta ac Consequenter regimini abbatis Antward assignarunt. at Contra est 1° quia hoc ape-
rendo incidere in eodem scrupulo, quos in Necrologio fure exposui. Contra est 2° saltem in
alterutro saluntur seniores nri, qui tam traditionem Necrologij quam praesentem Landfrithi eodem
anno 844. assignant, cum t^o ibi n. 3. non sine ratione ostenderim, praeter Gog per hunc eo fuisse
nullum alium abbatem ad hunc posse. Contra est 3° quia in Necrologio Sargallensi praegonantur
tres abbates, wickram, wolvene et artham, eo indubie ordine, quo sibi invicem successerunt, nempe
wickram wolveno et inde arthamo. aut Cur Gog per hunc omittitur, si inter wolvenum et artham
medius sit. nihilominus Certum est, aut hanc aut Chartam VIII. Nangeri aut forte utraque
proponendam esse diplomate Ludoviciano de a^o 858. quippe in quo iam continetur Alaffi. igitur
in alterutra saltem corrigendus est Copista, qui in praesenti Charta per XI. Kal. designat a^o
856. in Nangero autem per annum Ludovici XX. annum 852. errorem autem contigisse necesse
est in Cyptris, prout Centies contigisse facile deprehendit, qui ad amissum revocaverit Chartam
a Mabilonio, Vadiano alij Copiore abbas. si igitur error contigit in praesenti Charta inde est
quod loco XI. scribi debuisset IX. X. vel XII. quo facto eveniret annus 854. 855. vel 856.

6. Praefse videtur.

Mabilon l. 6. f. 571. de re dipl. in notat. verbum videtur, non in postal fictionem et in proprietatem, qua veritati contraria sit, ubi quidam Pseudo Critici Tomiand. hunc Antwardum regimen adesse ante ar. 858. quo wolvene monachum induit, credibile est, nam alius wolvenus ipse hanc provinciam suscepisset, prout arguitur ex diplomate Ludoviciano de eodem anno.

Mabilon l. 6. f. 571. de re dipl. in not. verbum videtur non importat fictionem et improprie-
dem: quae veritati contraria sit, uti quidam Pseudo Critici somniant.

XI. Kal. oct. die dominico.

Die 25. Sept. signatur littera E. fuit dominicalis annis 844. 850. 865. Controversatur quoran-
num data sit Charta nra. quae hae dependet ab alia ran arthward abbas Gozperto pra an post
onendus sit: imprimis autem praesuppono insubsistentem esse quorundam opinionem, quod
Hrag Brinlogij et Landfridi traditis eodem ano 844. peracta sint, nam ut ibidem demonstrari,
veter Gozpertum simul et semel alius abbas n fuerat admittendus. quod autem quidam somnia-
nt Gozpertum dicto ano abbatem solum sodo Comendatarium, arthwardum vero regularem fuisse,
vera Coniectura est, nec ulla illius aevi exemplo demonstrabitur.

Isti igitur Gozpertum arthwardo praeposunt, et consequenter praesentem traditionem in
anno 865. referunt, nituntur his rationibus. 1. quia spectato Chartarum ordine, haec ipsa
Copistae fuisse videtur. 2. quia Necrologio Sangalij. Dies solum abbas praemittitur, scilicet:
ichram, wolven, et arthward. evidenti argumento, hos sibi secundum ordinem successisse, aut Cur
Gozpertus inter medios fuisse praetermissus: 3. quia forte ano 844. flagrabant adhuc illa
perniciosa discordia, quibus duratibus non est credibile, aliquam novanteris extreme periculi,
nbi factam esse donationem. 4. quia valde dubiosum, an ante restaurationem Marium titulo
Babae gavijum sit.

Pro opposita sententia pugnat Chronicon Einsidense, quod diserte a ferid, wolvenum Gozperis
858. ubi Ludovicus wolveno Marium ita Comitit, ut non nisi post obitum eius fratres abbatem
inter se eligendi haberent potestatem. unde quia iuxta dicta wolvens eodem adhuc anno
onachum induit, non est credibile, quod post discessum Gozperis alteri haberet Marij Comitit,
primus post huius tm mortem senio iam Confectus eas sibi regendas asumpserit. aut si pro
tio. arthwardus Gozperis Subrogatus fuisse, mirum sibi, Cur nec vestigium reperiat de eius
Confirmatione tunc feris tam necessaria, quam usitata. Haec posterioris sententiae fundamen-
taria non ex meris Coniecturis sed documentis desumpta sunt, praeponderare videntur, praesertim
um non sit difficilis ad rationes superiores responsio: nam ad i. nam resp. ordini Chartarum a-
opista intento ceteris paribus quidem insistendum esse, ceterum Copistae non raro in hac sub:
ordinatione lapsus esse patet ex sequentibus. ad 2. nam etsi Gozperus praeposatur, adhuc questio
regeret, Cur is praemittatur, cum hi primus a restauratione abbas et a rege Confirmatus esset. ad 3. nam
usque negotio succurritur, si Charta praesens non anno 844. sed 850. quo ipso iuxta Chronicon saepe
nitionem restauratio Marij perfecta fuit, condita esse dicatur. ad 4. nam Constal, Gozperum a wol-
ere et fratribus fuisse electum ante Confirmationem Ludovici: accedit, quod s. f. interius sub
Abate vixisse legatur: attamen utrum ante vel post restaurationem, alibi, si author vita
necis indulserit, discentiam.

Charta VII.

Traditio Swab Praef.

In Chart. p. 3. Col. 2. x. in Tom. N. 5. N.

Alex. regni gaudia querens.

Eccae primum Benefactoris.

In Pago Alzigouwe, in vico et in termino ad walthkirchum.

Wuldring in Swartzwald. videtur insignis fuisse donatio.

Me quoque secuturum promitto.

Notat Mabilon l. 6. f. 505. de re dipl. et in anal. ad an. 778. ad monasticum institutum Con-

A. 857.

volantes se suag omnia Contulit, unde maxime Mariorum facultates accreverint. Caeterum benefactorem hunc non promissis suis seclitice, Monasterioq; amplexum esse, Constanz Catalogo Sargaly. in quo Swab. Presb. referetur ordine 37.mo

4. X. Kal. Jul. Sub Papa Nicolao.

Papa J. Nicolaj ruffus a Capista Coniecturaliter adiectum esse Constanz, quia waldkirchiam habet in diplomate 2.º Ludovici, de quo vide, quae dixi in Charta V. n. s. hinc in annum Saltem 857. diem vero 22 Junij referenda est.

Charta VIII.

Traditio Nanger et Adalnu.

In Chart. p. 3. Col. 3. * in Tom. II. 5. U.

no. 858.

1. Nanger seu uxor mea Adalnu.

Adalnu non Adalnu legendum iuxta Goldastum. porro utrique Marito scilicet uxori debetur Conmemoratio inter benefactores.

2. Aliorumque innumerabilium ibidem requiescentium.

Ergo Marium non illo iam tempore sacris reliquiarum divitijs pollebat.

3. ad Alagfin

Aloffa, Alaffin, Alaffin, vel etiam in ffuratz woldt.

4. No. XX. Ludovici Regis. Anno III. Nicolaj Papae.

Annus Ludovici secundum posteriorem epocham incidit in annum 862. ad annum Nicolaj III. disconvenit. hoc certum est, aut traditionem Lantfridi, aut hanc Nangeri, quia utraq; continet fundationem in aloffa, et diplomati Ludoviciano secundo promittendam esse. Compilator Chartarum utraque promissit, quod putaret diploma Ludovici primum 868. editum esse. et forte non absq; Consilio ita promissit, nam haec Nangeri illa Lantfridi donatione multo amplior, ac digna proinde fuisse videtur, quae diplomati Ludoviciano, in quo traditiones minoris momenti promittuntur, insereretur. poterit igitur dici, vel epocham hic ab anno 852. desumendam esse, unde resultaret annus 858. vel, quod in Chartarijs frequens est, errorem in Cyphris irrepsisse, ac pro XX. scribendum fuisse XV. ut eveniat annus 858. vel deniq; die cum Mabillon. l. 2. c. 28. de re dipl. Chartas donationum non raro longe post factam donationem esse scriptas. Saltem nil derogat historia, si Charta huic annum 858. puta primum eius bimestre affigamus.

Charta IX.

Traditio I. Wolveni Restaurat.

In Chart. p. 3. Col. 4. * in Tomo II. 5. T.

Remissis ad Chartam sequentem, quae ibi repetitur, specialia quaedam hic ventilabo.

1. Parentibus inter se litigantibus.

Non solum Progenitores, sed etiam Consanguineos et Cognatos suos veteres illi non parentum intellexerunt. ita Mabillon in anal. Bened. ad an. 743. Chronicon Einsidlerse tragediam istam cum talibus Circumstantijs (siquales ut super monui ab impartialibus historicis non solent Conspingi) describit in hunc modum: vel abra Inzalt gant v. d. d. salu q. z. f. a. b. n. u. e. d. 3. l. r. u. d. t. u. o. n. f. l. Wolvum n. n. n. o. t. t. u. r. e. n. d. e. s. h. e. r. u. d. a. n. f. o. l. l. u. e. d. f. r. u. m. f. o. l. u. u. i. d. n. i. m. u. f. r. i. u. m. b. r. i. d. u. r. u. d. f. r. i. u. m. f. i. e. n. u. i. n. g. r. o. f. a. n. h. i. n. g. d. a. r. d. u. n. g. 3. l. l. e. f. t. u. r. u. p. d. a. n. g. o. u. d. g. n. o.:

Marginal notes on the right side of the page, including references to 'Chronicon Einsidlerse' and other historical documents.

foliis uratis. etsi porro Chronicon istud Confundere videatur wolvenum, qui in guerras illas
um fratre incidit, cum eo, qui Marium restauravit, distinctionem in faciendam esse suadent
querha argumenta.

1° quia Chronista wolveno in illo bello domestico filium attribuit: sicut et MSS.
eodam nostrum filiam Diebergam: restauratorem autem liberis Caruise diſerte scribit
fra ad annum 838. his verbis: Nun fol st. wolvenun Rnu kind, giung in sinu Rlastro
inaw, wurd Monch und ginstar, dnu no woff gnlafat wurd, si putat filium et filiam
us interea devixisse, Cur quæso, Chronista id non expressisset? 2° Cum restaurator valde
chus dicatur, ut ad sacerdotij honorem promoveri mereretur, non videtur ad statum Con:
igalem educatus, aut in illo tot annis versatus fuisse, præsertim cum illo statu nobilium
ily non nisi qui statui Eulco dicati erant, ad altiora studia et s. litteras applicarentur.
3° Restaurator in hac ipsa Charta vult memoriam sui ac parentum suorum defunctorum
aberi, Cur non etiam Coniugis ac prolium, prout facit ipse Eudovicus in seq. diplomate,
4° In Manuscriptis Bibliotheca Wolvenus nunquam absq. Antonomasia Restauratoris le:
itur, nisi ubi ei filia attribuitur. 5° si a. 838. quo probabiliter cepit bellum illud
interitum wolvenus Restaurator filium habuit eius iam etatis, ut partes parentis inter
ictas herbas sequi posset, prout Chronicon insinuat, eadem ad minimum 20 annos, parenti
ero ipse inibi matrimonij ad minimum 25. annos concedere debemus, nequidem illo tempore
am præmatura, ut nostro, Coniugia frequentabantur. hinc sequetur, Wolvenum iam
hunc a. 865. regiminis abbatialis onus susceperet, fuisse senem 70 prope annorum, imo
80. si cum alijs Ansbartum inter gospitalum et Wolvenum interponas. quis credat,
enique 6° Controversiam decidit Restaurator ipse, dum ait, Marij devastacionem
origiſse parentibus suis inter se: non secum: litigantibus, adeo ut ipse n. fuerit
ersona principalis inter litigantes. Ergo inter wolvenum et wolvenum, ut inter
atrem et filium distinguere oportet. ecce igitur succindam historiae seriem: salvo nobili
iudicio.

Ruthardus Alemannia Dux, Comes Turingia, Kyburgi fundator, duos reliquos
reperitur, Rupertum Duce Alemannia et Wolfehardum Kyburgi Comitem: hunc
no fundatore agnoverunt semper Majores nri, sal de fundacionis ipse hodieum disceptatur.
rimissa iam insulsa illa quorundam a seculi circiter seculo opinione, quam in Scholjs
ad Chartam primam refutavi, et cui nemo hodie, quem seriam, adhaeret: alij veritati
atis Consuetum fore arbitrantes, si proin opinioni totum seculum abrogarent, Marij
iginem ad an. 838. revocarunt. at Cur ad hunc determinate, nullam hic rationem
nverio. Deniq. alij, in historiam solertius indagantes, quos inter præcipuus Mabillonius,
annum fundacionis 800. vel circiter statuerunt, fundamentum desumentes ex legenda
s. Piltani ubi anno 800. Monachum in Rheni insula induisse ac monastica per:
fectionis normam presentibus initiis dicitur et futuris. huic sententia nescio
quid opponi possit, siquidem wolfehardus fuisse dicitur, qui s. Piltanum quadriennio
Conersalen habuit, ad dicto a. 800. in suo Marij monachizari fecit.

Wolfehardi filium fuisse wolvenum ex dictis constat, eumq. præter Hugbaldum

Kyburgi Comitem, alium praeterea fratrem habuisse videtur. Supponere Chronicon
 Einfolense per verba: *hanc dno solb uad sin fogu uia nienu frunnu bruder
 uad frunnu fogu in grobnu Rring.* post mortem igitur Adelhelmi, quem Wolvenus
 huius patrualem fuisse suspicor, Comitum Turingia, Circa an. 838. quo Adelbertus
 Turingia praefuisse a Mabilonio aseritur, orta sunt bella illa intestina, ex quibus
 Arnium, ut loquitur restaurator per stirpalem euenit. quamdiu duraverint illa li-
 tigia, et an Wolvenus senior ipse intermortuus, vel restituta pace in quietam Arnij
 possessionem restitutus fuerit, incertum; hoc autem probabile est, Wolvenum Juniores
 non ante annum 847. ut putat Langius, animum ad restorationem applicuisse, eam
 n̄ ante annum 850. vel 51. quo Antwarto abbati defuncto Gosperum subrogasse
 videtur, persequere. Si quis miretur, unde factum, vel privatae litterae familiae
 Kyburgiae non opeus auctoritate Ludovici, aut per missum dominium, vel Co-
 mitem sopita ac dirempta fuerint, reuoluat Civiles discordias et bella, quae Ludovico
 ab an. 838. usq. 843. Cum fratribus suis ob novam, sibiq. praesudiciosam heredita-
 tis divisionem a Patre Ludovico Pio instrictu, Juditha Norveca sua factam intercesse-
 runt, recogiletq. Brocardicum illud: *Jura inter arma silent.*

5. Actum Ulma a^o XXIII. regni q. Ludovici regis in orientali Francia. mense febr.,
 XI. eiusdem mensis die Saturni i^o ipso re praesente, VI. a^o Nicolaj Pape. A^o XXIII.
 Ludovici secundum epocham posteriorem ab a^o 842. desumptam incidit in an. X^o 865.
 quae meae Copistae fuisse colligitur ex Charta sequenti data anno XXVI. regni, Cui adnota-
 vit a^o Chri 868. al licet annus XXIII. Ludovici secundum posteriorem epocham Concordat
 sicut et annus VI. Nicolaj similiter a Copista adiectus, discrepat t^o littera Dominicalis B.
 quae semper est praecipua Chronologia nota.

Praeterea in notis ad sequens diploma Ludovici evidenter demonstrabo, tam illud ipsum
 fuisse a^o 858. Conditum, quam etiam praesentem Chartam a Wolveno regi Ludovico praesentatam:
 tam, maxime quia littera dominicalis B. propria fuit eiusdem anni 858. et in Chartis
 annum regni Francia orient. praesentibus prima epocha ab an. 832. desumpta locum
 habet, ut iam olim praemonui. sed hoc ipsum difficultatem augere videtur; nam secundum hanc
 epocham annus XXIII. Ludovici non cum a^o 858. sed 855. Converteret. quid tum sur-
 quid in Chartis praesentibus Copiatis error circa Cyphras non occurrat frequentissime,
 et quid, si Copista studiose numerum a^orum mutasset, sicut et adiecit a^os Pontificios,
 ut opinionis suae accommodaret; at ad salvandam hanc antilogiam alius restat modus in
 re diplomatica fundatus.

Allegavi iam nuper Mabiloniam asserentem, Chartas donationum saepe multo
 ante Conscriptas, quam Confirmatas fuisse. Chartam autem praesentem, antequam Ulma
 a Wolveno regi Ludovico pro Confirmatione praesentata fuerit, Conscriptam fuisse, testatur
 sequens diploma. Supponamus igitur donationem factam Chartam Conscriptam fuisse anno
 855. Wolvenus recte adscripsit a^o XXIII. Ludovici. hanc ipsam Chartam Wolvenus Ludovico
 exhibuit, Notarius pro Confirmatione addidit diem mensis, Comitum ibi praesentes ad annum
 traditionis Arnio prius facta, dies autem mensis ad a^o praesentationis Loram referre. nec
 mireris hanc explanationem, nam simile quid asserere necessitatum in Conclavio Gosper-
 ti, interim memento Salomonis.

[Marginal notes in a smaller hand, partially illegible]

Si quis vero q. imprimis iam Dei.

De huius imprecationibus et in Chartis pagensibus scriptari solitis videri potest Mabillon. de re dipl. l. 2. c. 8.

Signum Gosperthi Comitis, Adilberti Comitis q.

Circa haec tempora vixerunt Adalbertus Comes Turingiae lesle Mabill. Adalbertus alius Comes Rhetiae ex familia Ravensburg seu Aldorf lesle Jungfio. Anselmus Comes Kyburgi v. Frauenfeldae. lesle eodem.

Manu potentativa.

Hac solita formula erat, inquit goldast. et idem sonat ac cum manu advocati, Cui fl. Com. seculat potestas ratificandi huiusmodi donationes.

Charta X.

Diploma Edm. Ludovici.

In Chart. Col. 4. * in Tomo. Num. 7.

H. 858.

vir venerabilis Wolvra.

Hinc pabel, Wolvra iam prius monachum indusse, forte post reditum ex ulma, quam vis Chronicon Einsidense post reditum ex francofordia monasterium profectum aperat.

Fidelis vassus noster.

Fideles, ut notat Speidel in Besoldum, dicebantur ingenii atq. liberi, qui feudo accepto in vi fide ac clientela erant. vassi seu vasalli vocabantur a vade, ut explicat goldast. f. 136. eo quod vadium pro beneficio accepto auctori seu seniori suo faciant. ea n. tempestate dominium possessionum omnium pater reges erat, a quibus eas Comites vel nobiles in feudum accipiebant.

Dehinc quoddam scriptum.

Nempe traditionis sua Chartam, de qua supra.

Aliarg. II. reliquias ibidem recordens.

Syllabus. B. reliquiarum continetur in quodam antiquo MSS. Bibliotheca.

Prater illud solum, quod ad Loufen tradidit.

In Charta praecedenti hbt: excepto, quod ad Loufen tradidi. in Vicinus germanico hbt. ubi gnouum vltim, Idem qm dnu. hntm gntm fut. alij particulas exceptod prater non ex clusive sed praesuppositivie intelligunt, ut sensus sit: Supra illud ad Loufen pertinens, quod iam prius ad Marum tradiderat. et vero Wolvra vltas quondam in Loufaro marchio ad Marum dedisse, eaq. postmodum cum Consensu Gratum Comitate, Constal ex Charta XIV. et XX.

Sicut legitima via descendit de flate in Heselbrun in q.

Besoldus v. Bazich. Binf. sicut littera tales, ubi Comitatus, vel territorij alicuius termini et fines specificie designantur; finis enim possessionem et dominium demonstrant: unde dicitur quod Consensum causa sagial naa possessoris q. l. 2. §. fin. H. defm Reg. ergo si per talem scripturam fines et districtus alicuius territorij designantur, simul quoq. in vltis, quod dominium et iurisdictio ad eum districtum pertineant, Cui praesumptioni est standum, nisi aliud probetur.

Districtum modo descriptum cum pagis inclusis antea non pertinuisse ad Comitatum seu Centenam Kyburgersem sed Turingiensem colligitur ex eo, quia plerag. loca hic nominata ne quidem hodie ad Kyburgem pertinent. exemptum vero esse per praesens privilegium ab omni

aliena iurisdictione, Constabit enim ex modo allegata Besoldi doctrina, tum ex anglis, dicentibus, quando igitur aut quomodo Comitatus Kyburgensi subiectus, quibus, cum Comes advocatus non supremam iurisdictionem olim administrans, eam successive sibi appropriasse coeperunt. unde merito cum P. Reuer in quadam Charta nescio an fragmento ex postulare possemus Contra Tigurinos, ut ostendant titulum alios in illis pagis iurisdictionis.

7. Usque ad medium Furdum Rheni.

Piscatio tamen ex parte in utraque parte Rheni conceditur a Ludovico in Diplomate 3to

8. Tam in ipso loco, qui dicitur Rinawa.

Qua proinde principaliter gaudet exemptione supradicta.

9. Quam in Lateris, i.e. Martella, Ellemnickova &

Beckenhoven. Non est illud, de quo Junghius l. 6. Badenogobum videtur dicitur (sunt) iuris, sicut Brunshambach und dem finstern Grotz & sed per illud intelligitur Badenium, pro cuius iurisdictione indigital: hinc etiam in vidimus germanico interpretatur Badenium.

6. Stanhelm. Brunnum, Chronicon Sargatt, apud Goloast. testatur, Carolum Crasum Italia pacifice subjugata locum nunc Stanheim: quod idem esse cum Stanheim seu Brunnum asserit Godesfridus, s. Othmaro; s. Marci; s. galli: imperatoria tradidisse potestate. Junghius ita habet: Crasus Gildvan dicitur fuit abbt Harnutum ubi regnum a. 834. ubi die obsidit und tollit Br. Godesfridus in fultu Gildvan die fultu zu Brunnum dicitur in Burgon ingimudr von dem Rönigsm Brunnum zu Brunne gubell. Invenit Gild dicitur Conrad I. bis Gildvan Salomon Brun Caput und abbt zu Br. gildvan tunc die Brunnung und Godesfridus Brunnum fuit gubell: ist an. 846. in die Brunne zu Brunne Gildvan wadum. recognoscant modo tunc factam a Wolveno traditionem Marci in dominium Caroli Crasi, tunc tunc singulari erga s. gildvan proprietatem suspicis incepit, eundem imperatoria potestate hanc qualemque iheraugia proprietatem in Stanheim ad Brunnum s. galli transulisse.

7. Moriner wilare. Non est illud Mossumil apud s. gall. de quo Schobinger in notis ad Vadianum: sed Mörlan, nam in Legg. Chartis dicitur pertinere ad Loufarrum marcham unde etiam in vidimus germanico interpretatur Mörlan.

8. Cella Alba, alappa, wald Kiteka.

Inferuntur Confirmationi regia, non quod ab ipso Wolveno ad Marium tradita, sed post traditionem an. 855. a se factam recens a pijs hominibus fundata sint. sed cur nunc hinc de possessionibus in Loufingen, Tezzelnheim, Pazmundingen et Meltingen, an hoc quia interim permutata, vel alias alienata fuerunt, an quia in meris praedij absque iurisdictione consistebant: an quia Cella Alba pro sustentatione monachorum fuerunt appropriata: an quia Wolvenus in vicem villarum ad Loufen Marium traditarum, eas sua dispositione reservavit: haec postrema ratio inde pondus aliquod habere videtur, quod in 2da sua traditione de a. 875. memoret etiam eorum, quae in villa Meltingen habuit, forsan ea ipsa quae Megirhard Presbyter fundaverat.

9. Seu quidquid in Italia, in pago veronense et Tostonease.

In Margine Chartarum ab ipso Copista rubricatur: id est Curterova, ac Rubesfel, et gaves, et Chodran. In Halvetia sacra dicitur possessiones vi Corterova, Chedro et Rubesfeli. hinc aliqui somniant, Wolvenum Progenitores fuisse Italos ex ijs, qui iuxta Crusium, vel alios auctores a Carolo M. in germaniam ducti sunt. ad non est ratio, cur ideo

antiquissima traditione de fundatoribus Hybergiis recedamus, cum facilius asserere
possimus, ex hereditate materna eas sibi possessiones obtinuisse.

Cum omnibus appendicijs ad ea loca pertinentibus.

Besoldus. v. zügen; verba illa uult nullum zügen für immer uult generaliter per universalia
et excludentia. Idem v. uult nullum uult sub verbo pertinentiarum in conceptionibus Castri
um et villarum uult quod territorium, et per consequens etiam iurisdictione seu merum mixtumque
peruim, ut aperit Fagard. Barbosa q. eue iam alterum argumentum omnimoda iurisdictionis
Ludouico Marjo in octo villis ad illud pertinentibus concessa. nec quis miretur, quandoquidem
de Schobingero in Vadian. iam a Carolo M. abale iurisdictione Marjo concedi solebat.

Manfos CIII.

Equi hic Ludouicum non de Manfis omnibus ad Marium ubicunque sitis, sed de illis solum
i sibi sunt in districtu Turgouico ab ipso uolueno tradito, constat ex dicendis infra,
si de marcijs. porro Manfum uarij uarie expliant, plerumq. tñ respta conuenire
duntur. Mabilon, Vadian, Sirmondus q. dicunt esse villam Coloni unius cum fundo seu
modo agri. hunc certum modum Besoldus et Goldastus determinant ad eam extensionem, quare
in quo cum uno pare boum laborare possit in anno. Boverius in antiq. feld. l. 3. ualem
ndum apignat, unde minimum agricola saluo dominorum fructu se familiamq. large sustentat.
probat id latius ex eo potissimum, quod in libris Colledaneis Ecclesie Suldensis singulis manfis
gera, fundi et seruitia describantur. deniq. Bolardus et Poppe apud Edelium in Atlante Ba-
rico manfo attribuit sz. uigera agri Dno Tag. unndt frucht nienu bauone frucht. Cete-
ra manfos dominatus dicebatur ueru nunc fuit nisi quibus bnfactum uult quousam.

Excepto terra Salica.

Terram Salicam Vadianus in diuerso sensu expliat. generaliter dicit esse nunc fuit
sz. quid, ut Contragonitur Dno fuffbützigen. adeo esse ipsam emphyteusim fuffbü-
bertha Conditione reddituum cultura elocata in perpetuam possessionem; lege tñ Salica tantum
ipse sub eius possessionem ex hereditate maris soli adierit. ager hoc pacto elocatus anti-
is uectigalis dicebatur; non uectigalis autem, qui ad certum tempus vel uultum dni locabatur,
algo. fuffbützigen. postmodum ait: odus nunc quid, so hton nienu ziltur bnfactum uult, uult
na Dno fuffbützigen quousam uult dicitur daz gngm bnfactum uult. deniq. subiungit
licius uult bnfactum pro libero et nobili quousam uult Salicum pro libero bono
fodiali.

Ly excepto dubium facit sensum, an ex uel inclusive sit accipiendum. si exclusive,
et per terram Salicam intelliguntur allodialia seu fuffbützigen ad alios priuatos spectantia
alia in illo districtu quaedam fuisse probatur ex traditionibus postmodum factis, uel plius
estigium nullum reperimus; denotantur possessiones militibus seu nobilibus pro seruitio
egi prestando in feudum concessa. in quibus uoluenus ius nullum habuit, ne proinde in Mo-
uoluenum transferre potuit. si inclusive, per terram Salicam intelligi debent emphyteuses
uult. fuffbützigen, quarum directum solum dominium ad uoluenum pertinebat. per
anfos autem bona allodialia per traditionem uolueni Marjo appropriata, que marcijs
u hominibus proprijs solebant locari quousam fuffbützigen, successu autem tñris plerumq. etiam in
emphyteusim perpetuam sub censu annuo, prout colligitur ex antiquis documentis nro-

22.

quid quid dicamus, hoc concedendum puto, plura alia in pagis supra memoratis bona exhibuisse praeter 304. Manfos supra dicto modo acceptos, quippe qui latitudinem illius districtus neutiquam adaequarent.

23. El Mancipia CCC. quorum nomina in sua traditione Conscripta sunt.

Simile apud Goldastum invenies l. 2. p. 5. Charta. 39. ubi post Completam traditionis scripturam subnectitur Catalogus mancipiorum s. gallo traditorum, qui sic incipit: Breve de illis hinc, quod Bertha fecit, hoc est, wintrol, Mathega & plura q. hic mancipia quam mansi recenseantur, cum enim illa successu temporis multiplicarentur, non poterant singulis tot emphithenses vel mansi assignari, sed alij erant coloni vulgo brünnu, alij Irünnu ad operas quascumque et servitia destinati, quibus tñ etm pars aliqua minor fundi pro cultura assignari solebat. Ceterum duo hic adverte. 1.º per Coniunctionem et mancipia Conecti cum terra salica, ita utly excepto non exclusionem sed inclusionem denotet. sensus igitur est, quod wolvenus pagos supradictos tradiderit praeter seu ultra terram salicam et mancipia quae etiam tradidit. 2.º Colligo, quod iam supra tetigi, sermonem esse de mancipijs non universis, sed de illis solum, quae ad districtum Turgovia pertinebant, nam hunc solum wolvenus in praesenti traditione Muriæ donaverat, ut patet ex Charta praecedenti.

24. Iterum veniens ad nostram Curtem noë ulmam.

Tria sunt distinguenda tempora. 1.º quo wolvenus bona sua ad Muriam tradidit, traditionisque Chartam Consecit, quod denotatur per verba, ut autem hoc actum habuit, 2.º quo Chartam traditionis ulmae praesentavit regi pro Confirmatione Francofordia, quod significatur in dato diplomate. Ceterum Curtis alia dicitur villicana, brünnu s. alia regia, Röniglisn refiderz odn gabelz, ex quibus fuit etm ulma iuxta textum. Curtis vadian in Chron. Mas. Palatium regale.

25. In denominationem nam atq mundibundum omnia tradidit.

Besoldus v. Mündban. fas Clientelara vulgari nomine vocabatur Mündbünd, quae vox significat fornyru s. h. e. advocatiam secundum Ebelium in Atlante. haec autem traditio in defensionem ac dominium regis, ut colligitur ex Mabilonio et alijs, hunc operabatur effectum, quod Muriæ ab oī aliena potestate fuerint libera, ita ut archi: qua sub stripe Carolinga Diplomata explicant, nec Comes nec Ep̄s ullave judiciaria potestas ibi quicquam juris haberet, vel ad causas audiendas, vel ad vectigalia exigenda q. quod ipsam Ludovicus paulo inferius exprimit in sequentem modum. ut nullus ex successoribus nris, neq Comes vel ulla potestas ad praesatum Muriam abbatemq illius seu monachos ibidem Consistentes ullo unquam t̄p̄e inquietare aut aliquam molestiam ingerere praesumat q.

26. Quatenus diebus vita sua sub nra defensione beneat.

Sicut wolvenus Muriam cum suis possessionibus Ludovico, ita et rursus ipse wolveno Contra-didit pleno iure benendum: hinc postmodum wolvenus, etsi iam abbas, Dominum Coei se nominat in Charta seq. et talis etm ab alijs agnoscutur in 32. 33. et 39.

27. Post eius discessum liceat monachis q.

Ergo n̄ solum temporale sed etm regulare regimen ita Comittitur wolveno, ut saltem eo vivo monachi non habeant potestatem alium praeter ipsam abbatem eligendi. hic iam dubitatur, an wolvenus statim ad hanc Conceptionem abbatiale regimen apprehenderit, an vero post mortem Gopperti postea subsecutus. prior sententia verisimilior non nullis visa est, tum ex praecedenti textu, quo Muriam wolveno Comittitur ad dei servitium possidendum, tum ex textu praesenti per verba post eius de luce discessum, quibus inui videtur, nulli amplius electio-

Marginal notes on the right side of the page, including references to 'Muriæ', 'wolvenus', and 'monachi'.

cum fore: nisi post obitum wolverni. Consequenter hunc a spere huius Conceptionis statim
 pmer occipere. nihilominus standum puto Chronico Einfolen: quod wolvernum
 pperbo suscepisse aherit aho 865. Cui documento in dubijs fidem derogare religiori
 hi ducerem. accedit, quod nec ipse rex nullam abbatis vel abbacie mentionem faciat,
 cipiel a hanc dubie exprefan, si per hanc Conceptionem wolvernum actualiter in abbatem
 Ballafel. ex tectum a utrog plus non evincitur, quam regimen Mriy wolverno ita Com:
 endatum fuisse iudeo vivente, etiam post obitum Antwarbi, penes ipsum sed tota Circa
 Abatiam dispositio nec monachis liceat, nisi post wolverni etm obitum alium ex gremio
 igere.

Caballum unum et scutum cum lancea.

Hec erant ordinaria dona regibus debita in recognitionem defensionis. sumptuos memor
 eundem Ludovicum in conventu ulme habito, forsan hoc ipso ano 856. a Mriis
 n galensi exegisse duylum, scily, duos Caballos iduos Clideos et duas lanceas. Imo etm Epi
 nilia dona annua sibi reservarunt a Mriys a se fundatis, dotatis, vel restauratis, ul
 emplis demonstrat Mabillonius in anal. Bened. ad an. 856.

Hoc praeceptum auctoritatis nrae.

Mabillon l. i. c. 2. de re dipl. ait, diplomata illa dicta fuisse praecepta, quae in futurum
 bantur, ad distinctionem Indiculorum vel edictorum, quae dabantur in praesens. tale igitur
 acceptum est praesens diploma pro omi futuro tempore validurum.

Nec Mansiones querere.

Besoldus r. rubraudi. Mansiones rubraudi vulgo dicuntur, in praedij, fundis, Mriys
 siquibus Constituta. olim mansionarii sive mansiones vocabantur ea loca, in qua
 is ius habebat divertendi et hospitalandi, hocque jus inprimis Competit Magnatibus ac Pal:
 nis in Mriys, quorum sunt advocati ungnu dnt pftutz und pftimud, ul scily possint dnt
 jingl da sllb niulogionu, und fir und dir pftign in duntz, ifan ufgumru, et si
 similia onera existunt. hinc etm teste Mabillonio l. 2. c. 2. r. 3. de re dipl. Traectoria
 diplomata dabantur missis vel evocatis a Principe, ul publicis vehiculis, mansioni:
 et viaticis ubi possent. In hoc igitur quae tam serupuloso quam oneroso dispesavit
 Ludovicus cum Rheungia.

Neque abbatem in itinere proficiscere.

Praecipuam causam feudorum conferendorum fuisse ait Besoldus verbo Lofm, ut reges
 i sedem fixam non habebant, sed ab uno ad aliud Palatium digrediebantur, ea loca, va:
 los hberent Comites itineris, imo et expeditionum bellicarumq. licet erim teste Mabillo:
 o in anal. Ben. Carolus M. wormatia Capitulare ediderit, ne in posterum Episcopi
 Paeri ministris ad militiam ire Congellerentur, Ludovicus tñ pius eius filius distinctio:
 m fecit in Concilio aquisgranensi inter Mria, quae dona et militiam simul facere
 fant, vel quae dona sine militia, et quae nec dona nec militiam, sed solas orationes pro
 lute Imperatoris v filiorum eius ac pro stabilitate Imperij. quam sumptuosum autem
 cerit hoc iter hosticum, ul vocal walafridus in vita s. galli, colligitur ex fructio, qui
 fxit, abbatem s. galli Frederico Imperatori pro redemptione unius itineris in Galiam
 mulipe 350. marcas argenti. unde Conicias, quanti momenti fuerit haec Ludovici erga
 Renangiam gratia per hactum: nec in itinere proficiscere: exprefa. plane nescio, an

24.

de praedictis magis volventi tam insignia privilegia impetrantis sollicitudinem, an
Ludovici Concedentis magnificam liberalitatem: qua in magis elucescit Charta XVI.

22. Neg. servos ipsius Marji iniuste Constringere.

Simile fere nro diplomati est illud Caroli Calvi Marjo Campidonensi a. 877. datum
apud Mabilon. l. v. f. 404. ubi inter cetera sequentia habentur: sancimus denique, ut pra:
tata res omnes sub immunitate et tuitionis nra defensione consistant.... ita ut nemo fide:
cium nostrorum, vel qui libet ex iudiciali potestate in Ecclesias aut loca, vel agros seu
reliquas possessiones... ad causas audiendas, vel facta aut tributa exigenda, aut man:
sionaticos vel paratas faciendas, seu fidei iutores tollendos, seu hoos tam in genus quam
et servos super terram ipsius Comanentes distinguendos, ingredi audeat.

Ex lege Salica servos Constringere vel distinguere idem est ac in ius vocare vel tes:
tatur. Nomenclatores varij: per servos autem non debent intelligi famuli seu servitores
claustrales, sed rustici seu subditi, nam, ut ait Mabilon in anal. Bened. ad annum 804.
per ea tempora poterant servi Ecclesiarum, adeoque Monachorum, quod erant hoos in rusticis
eorum villis et praedijs. In his igitur verbis, neg. servos Constringere, continetur pri:
vilegium de non evocando, vi cuius hoos proprii vel subditi in villis et praedijs Marji
ubicumq; sitis non poterant trahi ad exterum tribunal, unde et iuramento ipsorum
scilicet. Dns. gottfrub luitelm inserbum reperitur, ut sic dicitur gottfrub odns nacti fuerunt
folium rustica Ind gottfrub = sub. Hoc privilegium in casu emergenti contra iudi:
cium Provinciale Clegovriense a Curia Rotwilana per sententiam confirmatum
et executioni mandatum est.

23. Pro Nobis et Coniuge, proleque nra.

Imperatrix duas Ludovici Coniuges nominat, primam Hildegardem quelplicam de
Havenspurq seu altorf: alteram Hemam, qua obijt dicitur die 6. febr. anno 876.
sepulta Regensburgi in Marjo virginum a se Constructo, hanc Raderus in Bavaria sancta
titulo Beata veneratur. filios tres post se reliquit Ludovicus, Ludovicum regem Francie
orientis, Saxoniae, Thuringiae et Frisiae, qui obijt a. 882. Carolomanum regem Bavar:
iae, Austriae, Carinthiae, Slavoniae, Bohemiae et Moraviae, obijt a. 884. Carolum imperatorem
regem Sueviae et Lotharingiae, postea Imperatorem, misere obijt a. 888. die 12. Jan:
praeter hos Pipinus ante mortem parentis Ludovici defunctus. filia Ludovici Hildegardis
et Bertha, illa prima, haec 2da. S. Feliciae et regule Tiguri abbatisa.

24. Annuli nri impressione.

Mabilon l. 2. c. 50. n. 5. Cum ad annuli sigillaris modum conformatae essent primum
diplomaticae regum effigies, imo fortassis annulis ipsis exprimerentur, hinc nos obtinuit
ut annuli mentio in diplomatis passim recepta esset. de diversitate a harum effigie:
rum hic discursus idem c. 56. Prima stirpis reges h. e. Merovingici plurimum usi sunt
annulis, in quibus nomen suum in Circulo cum imagine descriptum exhibetur, plerumq;
in non prope ultra Collum, quamquam et Circularis inscriptio aliquando fuerit
omissa. eiusdem rationis sunt sigilla 2da stirpis, imago ad dextrum latus conversa,
talis est imago nri Diplomatis. In 3tia stirpe scilicet Capetiorum ampliora sunt dimi:
diato Corpore, sequentium integro sedentium in morem: talia sunt ex nostris Altoniana
et Henriciana.

Actum in Villa Francofurti Palatio regio.

Mabilon l. 3. C. 60. Francofurtum inter vetustissima regum francorum palatia: quo
 co Ludovicus germania rex an. 875. v. Kal. sept. mortuus est, referit.
 Data II. Idus apr. an. XXVI. regni Hludewici regis in orientali francia Ind. VI.
 gnoscendum Copista nro est, qui dum nullam epocha regni francie orientalis notitiam
 beret, annos regni ludoviciani semel pro semper ab an. 842. Calculando in Chartario
 incidit annum incarnationis 868. Cui novum per errorem accomodavit anm VIII. Nicolaj
 quippe qui iam precedente ano 867. die 13. Nov. decepit, ad vero anm Chri non
 868. sed 858. hic assignandum esse probant sequentia argumenta. 1° Cum hic exprimat
 regnum francie orient. applicanda est epocha prima ab ano 832. secundum hanc annus
 dovici regnantis 26. incidit in annum 858. 2° In hunc ipsum anm referit Mabilon
 diploma Ludovici Mriso Figurino datum ano XXVI. regni in franc. ory. Ind. VI. Cum hoc
 v. d. ferimine, quod nostrum II. Idus apr. idest die 12. eisdem, hoc autem posterius XVI.
 el. Maj se. die 16. april. sit editum. 3° Ludovici seu Charta XVI. Hanc epocham Fr. ory.
 ceptario admittendam esse videbimus in diplomate Ludovici seu Charta XVI. 4° Ind. VI.
 quaquam Convent anno 868. sed 858. 5° Hac ipsa opinio fuit Chronista Einfeldensis
 i presentationem traditionis a wolveno ulma factam aperiit ulma die 22. Jan. / seu XI.
 el. febr. iuxta Chartam preced: / ano 858. diploma autem istud Francofurti die 12. april
 eu II. Idus eisdem / editum esse. 6° Belle respondet Chronotaxi utriusq. Charta tempus et
 cur, nam anales fuldz. et Crusius testantur, Ludovicum in mense febr. venisse ulmam,
 de autem Circa medium quadragesima digressum esse Francofurtum Paschalis / quod
 5. april. incidit, ibidem celebrandi causa, hinc autem die 24. april. discessisse.
 ecur est, qui nil videt.

NB.

Adesl sub Num. 94. Copia in pergameno perantiqua cum appendice de hominibus
 n salibus q. de qua in fine Chartarum quadam occurrent notanda.
 Vadianus in Chron. germanice Conscripto MSS. allodium guld zu disne guldum nru
 nru nignu gult guldum, quum iudicid dntm, Is nruo nil frunro nignu gr.
 fiedlichdrit nruostm. wir nrgaltnd vub nruo gns ulm. Chrat. tradali portione
 eam q. quidquid ibi tam de alluvijis Parentum nostrorum vel de quolibet attracto possidere
 ideor. Item sub nruo vudnam. Irado q. quidquid tam de alode Parentum qm etm goll
 attracto visus sum habere. In nruo Rhenarus vestal, dnt dnu Guldum nruo auld, dnt
 ignu iud vudn guldum guld, Is nruo nil fagnu lnd, wir nruo lndm odns vudnam
 vudnam, In nruo dnt qnd gas vub vudnndig gndm nruo, wo nruo frun allodium odns
 nruo guld in vubnug gndnt q. hic igitur per allodia intelliguntur bona fundationis seu
 B antecessoribus ad abbatem devoluta, qua alienare prohibetur.

Charta XI.

Traditio II. Wolveni.

In Charl. p. v. *. in Tomo. fol. 54.

Ubi ego gregi dei q.

Wolvenum iam a. 865. abbatiale murus subijpe, constat ex Chronico Einfeld.

In Villa Altenburch huobas v.

Resoldus Anlnu Gof putat, vocem huba a germanis mutatum esse in Gof. Caterum diver
 mode explicatur ab authoribus, a plerisque in pro Certo modo agri, cum habitatione

A. 871.

Coloni vel proinde vix differat a manro. omnium fortasse optima et explicatio Cœcy in Jacoberto in not. C. 29. Huoban non certa mensura terram esse sed inde finitas, pro cuiusq. loci comodo et opportunitate, tantum sere agri comprehendere iquantur ad rem familiarem tuendam rustico satis est. quia vero wolvenus cuiuslibet huoba x. porcos assignat saginandos ad sylvam Lodestetia, huoba hic plus quam solum prædium, sed etiam rusticianam nium ziunlich brümm Goff significare videtur.

3. In sylva ad Lodestetia sita.

Renner olim œconomus verisimiliter putat. Disib Goltb' sijnr Dns bytun zwißem Lotstetnu und Instetnu.

4. In villa witzin g.

Witzin in Hurstzwilch.

5. Recipiam pecuniam pro illa hereditate in Tarnolense pago.

Hinc constat, rãam tunc plerag, et forte omnia, qua Anrium in pago Tarnolensi habuit proter gaves, de quo in Charta seq. alienata fuisse. nec obstat ea loca adhuc recenseri in diplomate Henrici III. nam ut ibi demonstrato, in isto non describuntur bona, qua tunc temporis ad Anrium pertinebant, sed ea, qua primitus a wolveno et ludovico rege donata fuerant.

6. Hanc wolveni monachi et abbatis donationem et ex parte permutacionem dum revolve, mirari subit: ut verbis utar Mabillonij l. i. c. 2. n. 50. de re dipl: quo iure abbas et abbatis etiam pietate insignes testamenta condere, vel piam donationes facere sinebantur. si quondam id licuisse dicat, occurrit gregory M. auctoritas, qui ingressis Anrium nullam superesse de suo testandi licentiam aperit, uti prohibent non solum Imperatoria leges, sed et regula s. Benedicti aliorumq. qui quovis peculium monachis inbediunt, verum uniformis et eadem ubique non servabatur ea de re disciplina. Magister in regula sua adeo non putavit abbatis testamentum monastica professione repugnare, ut rem quasi receptam agnoscat, cum præscribit in C. 89. ut Breves donationum factas a fratribus tempore mortis sui abbas inserat testamento suo. In cuius excusationem adduci potest Codicis Theodosiani auctoritas, ex quo etiam monachos testabiles fuisse intelligitur. revixit subsequendis sæculis, maxime X. et XIV. hæc testandi licentia q. Idem C. 6. §. 495. adducit præceptum Pipini Regis, quo Fuldrado abbati bona ab eodem sibi comissa restituit, ac ea tenendi, dandi, vendendi, comutandi, vel ad loca sancta delegandi tribuit facultatem. Et vero Fuldradum postmodum res omnes suas Basilicæ sancti Dionisij tradidisse testatur idem auctor in anal. Bened. ad an. 777. item ad an. 747. adducit duplex testamentum s. widradi abbatis. si rãam serinia domestica perquiramus, inveniemus monachos olim Renovienses circa vitalitia sua et annuas pensiones ex Camera seu œconomia liberum disponendi facultatem retinuisse, vices Coemise, testamenta condidisse, anniversaria pro remedio animæ suæ fundasse q. qua consuetudo perduravit usq. ad reformationem introductam, annum videlicet 1603. quo peculia singularia et rotuli particulares conventus, Custoria, Cantoria q. extraditi, reditusq. in unam massam sub administratione abbatis redacti sunt.

7. Adilperthus Comes.

Adilperth, adalperth, adalpreth, Adipreth synonyma sunt, ex Codice s. galli apud godard.

Adilbertus Comes Turingia adhuc a^o 875. quem frungius seniorum vocal: unde
Ligo: hunc ipsum esse, qui iam ab a^o 858. Turingia praesuit.

Cum Consensu advocati.
Abbas Schobinger in Vadianum, sine manu advocatorum abbas nil auctoritate ratificare
edere, vel Cambie.

Wicharij.
In hie sit Wichardus frater Ruperti Ducis Alemania, qui secundum Crusium vixit
Ludovico germanico vel Carolo Crasso, Mariumg Lucernense restauravit, incertum
idem in hie improbabile, cum fuerit agnatus wolveni.

Anno XXVIII. Aludewici regis, a^o III. Adriani P. II. ab Incarnaf. DCCCLXXI.
Concordant anni Ludoviciani, non vero Hadriani, qui electus est a^o 867. die 25. Nov.

Charta XII. Traditio Adibreth.

In Chart. p. 5. Col. i. Tom. fol. 15.

A^o 874.

Contra accipiam locum Gaves.
Orte est istud gavi, quod Porcius scribit esse nunc Alnium, und genuen fiffel gnietz:
Hingnu Mijlandi und Nonberal.
Diebus vite mee tantum tenendum.

Adilbertum benefactoribus Commemorandum esse, arguo non solum ex eo, quod plus in
tervilia dedisse, quam in loco Gaves accepisse videatur, sed etiam, quia hunc ipsum locum
vix non ultra dies vite sue tenendum sibi condixit, more aliorum benefactorum
in precedentium, tum subsequentium.

Anno XX. Ludovici regis, Indict. VII.
Concordant anni cum Indictione illi enim in annum 872. Coincidunt, ista in
annum 874. hunc posteriorem in signandum esse arbitror, eo quod alias frequenter
zores circa annos regni occurrant.

Charta XIII. Traditio Winithere.

In Chart. p. 5. Col. 2. * in Tomo. fol. 16.

A^o 875.

Transitorias rerum Condemnere Substantias.
Ece non solum primum motivum benefactoris, sed etiam affectum aspirantis ad ingressum
regni.

Ego Winithere.
In Catalogo Jan-galg. Abbe Winithere Clericus ordine 27mo unde non dubium, quin
in ipse Winitherus propositum suum impleverit.

In Villa Pazmundinga, tam agris.
Pazmundinga istud vultum lufnubueg a^o 8799. zu lufnu und guthigau worden, ist
nilam nil nsondant worden.

Prater unum molendinum q. atq. de pratis ad unam garradam, unum journal.
Habition in anal. Bened. ad an. 829. adducit Chartam, in qua habetur: de rechte Carrada
una ex modys octo. et in append. ad Tom. 3. anal. f. 686. Caroli Calvi preceptum, in quo habetur:
terra arrabili journalis viginti et de prato ad Carras triginta. hinc goldard Carradan interpre-
de nunc fundat. journalis idem puto esse ac jugerum nunc Burgwisch veltus, seu bartan agri

portionem, qua uno die arari possit.

5. Hac diebus vita mea q.

Nempe Molendinum, illud journali et Carradam feni sibi ad dies vita fruenda refer-
vat, reliqua vero maneat quidem etiam sub sua dispositione, ita tamen, ut usus fructus ad
Marium pertineat.

6. Quandocumq; saeculum derelinquere et in Mario permanere q.

Dereliquisse et permanisse Colligitur ex dictis.

7. Duorum fratrum aëonam q.

Annona idem olim ac hodie præbenda, scilicet. Cibus alicui destinatus. Cur autem Winil-
herus saeculo derelicto et transitorijs rerum Contemptis Substantijs duplicem sibi reservavit
aëonam? procul dubio ut quotidianas facere elemosynas possit. In huius Confirmatio-
nem servit, quod goldastus memorat l. 2. p. 3. de fraternitatibus, ubi refert Considerationem
F. Sangallensem cum Epö Consty. Corrado a. 968. renovatam, cui illi constituerunt aëo-
nam fratribus Constitutam pro salute Corporis et anime eius pauperibus cottidie eroganda q.
Similiter putandus est Winilherus noster plures sibi portiones reservasse, non pro sua sed pau-
perum necessitate.

8. Unius Canonici bestia et aëona.

Monachis in Marijs etiam Canonicos Convixisse passim demonstrat Mabillon in anal. Bened.
e. g. dum ad an. 878. Loquens de Basilica S. Martini apud Turanos scribit, alios se monachos
alios se Canonicos tam regnante Carolo dixisse, donec tandem circa an. prædictum ad institutum
Canonicum oēs de fecerint. Canonici q. sunt Clerici saeculares, quibus opponuntur claustrales
inquit goldastus f. 104. Tales Clerici erant apud S. gallum Presbyter f. galli. f. Othmari. f. Oswaldi
dicebantur a Canonici inquit Mabillon, quia, licet sub obedientia abbatis viverent, non tamen
secundum statuta aliqua regularia ^{secundum Canones} sub obedientia abbatis vivebant, nec etiam voto stabilitatis
erant adstricti, ut patet ex Capitularibus Ludovici Pij pro quællari Mario f. Crucis apud
pictavos, inter quæ septimum præcipit, ut Clerici per omnia ad dictam Congregationem f.
Crucis honeste et perfecte obediant, sin autem liberi discedant. Tales q. Clericos seu Canonicos
tunc Epö Mario huic non desuisse probat textus noster, nec tamen quis existimet, Winil-
herum ut merum Clericum, et non ut monachum in Mario conversatum esse, nam s. la-
salogus Sangallensis inscribitur fratrum Rheverensium, quibus certe accensendi non sunt
meri Clerici, nec statuti regularibus, nec voto stabilitatis adstricti. 2.º motum Winil-
heri perfectius quam Canonice duntaxat institutum sonare videtur. sane Mabillonius de
re dipl. f. 528. ex quodam diplomate Caroli Calvi arguit, Hincmarum Presbyterum fuisse
monachum, quod de illo dicatur sua pro divino amore contempnisse, ut Celestis gratia Con-
templationi in serviret.

9. Ano XXXIII. Hlud. reg. VIII. Id. oct. die sabb.

Si dies 8.º oct. fuit dies sabbati, ergo dies non erat dominica cum littera B. qua erat
Dominicalis año 875. Cum quo etiam congruit aëus XXXIII. Ludovici.

Charta XIV

ConCambium cum Gosperio Comite.

N. 876.

i. Viri illustris Wolvene.

Hoc illustre prædicatum supensionem quædam ingessit, quasi wolvenus abbas saecularis
Chartum fuerit, non regularis. ad non legerunt isti Mabillonius l. 2. c. 3. de re dipl. ubi

Marginal notes on the right side of the page, including references to Mabillon's works and other historical documents.

29.

quentem hac de re sententiam pronuntiat: Postquam Carolus II. adeptus Imperium, demum abbatibus praecipuis attributus est titulus Illustris, qui fere saecularis nomen habuit fuerat. In anal. vero Bered. multas hinc inde Chartas producit, in quibus abbatibus regularibus titulus Illustris attribuitur, ut Hrabano Mauro Fuldeni ad an. 838. Marwardo Prumensi ad an. 839. 44. unde ex titulo Illustris nullatenus videtur, quod voluerit non fuerit abbas regularis, sed potius, quod fuerit abbas praecipuus.

Miki Karolo Hludewici filio.
Intellige Carolum Crasum, postea regem et Imperatorem
Actum in Aschinga.

Habilton. ad an. 958. refert, Monem regem Murio Einsidensi donasse villam Aschinga: in margine autem notat Hfanz.

Domino Carolo praecipiente.

Habilton. l. 2. c. 6. n. 5. dominorum nomine vocabantur Imperatorum filij. quid est regum?

Revestiente.

Ad est, Confirmante et stabiliente in possessione, ut explicat Goldast. hinc oritur nomen Investitura.

An. Inc. DCCC. LXXVI. Hlud. XXXVI.

Anno incarnationis rite accomodavit Copista annum quartum Joannis VIII. al error reperit in Chronologia regni Ludoviciani, non enim XXVI. sed XXXIV. erat. porro ex ipso anno et mense aug. die 18. Ludovicus Caroli pater Francofurti obiit. sed de re Chronotaxi plura dicenda sunt in Charta X.

In jus proprium.

Charta XV.

Traditio Engilhardi.

In Chart. p. 6. col. 1. * in Tomo. fol. 18.

H. 876.

Qualiter Engilhard.

In Catalogo Sangall. habetur Engilhard Diaconus ordine 16. et alius Presbyter ordine trigessimus quintus: si alteruter horum fecit hanc traditionem, Diaconum visse existimo, qui inter primos ponitur, qui sub wihremo abb. ano 845. adhuc in vivis erant: et vero privati hoer tunc hinc hinc raro sua Manij tributuerunt, nisi qui religionem ingredi constitissent.

Hieroltiswilare.

De hoc nihil invenit. Ginzfol. in Alpegoria, nunc in Comitatu Harvenstein.

Censurque annuus.

Hac igitur Conditione sua dedit Murio, ut proprietar quidem penes Murium, usus fructus ulen fratri suo, omni que eius procreacione in Emphyteuse sub Censu annuo maneret.

Anno XXXVI. regis Ludovici, qui incidit in an. Chri 878. quo, ut sequitur dictum, Ludovicus iam mortuus erat: igitur Chri in hac sent et in praeced. Charta numerus VI. pro V. interpret. scio quidem aliam etiam Ludovici epocham ad an. 840. obitu scilicet. Patris de Sumpnam, hinc etiam Crusius an. 876. quo obiit Ludovicum cum alijs tradidit, Signataram.

30.

regni XXXVI. at nescio an in his partibus hac epocha in usu fuerit. Cum reliqua Chartae omnes epocham ab an. 842. exhibeant, exceptis ubi additur regnum Francie orientalis.

- 3. Wolvene venerabilis abbas.
unde constat fuisse abbatem regularem.

Charta XVI.

Donatio Ludovici Germ.
in Chart. p. 6. Col. 2. X. in Tomo Num. 8.

A. 870.

- 1. Pro remedio anima q.
Tanta sunt Ludovici huius in Theraugian benefacta, ut non solum benefactoribus ceteris antegoni, et aequari mereatur, ceterum de tota eius Parentela dictum alias.
- 2. Proprietatem quam oditioz habuit.
Quo titulo ad fratum regalem hac redierit non exprimitur: forte ob Carinthiam heredis necessarij, vel quod oditioz in beneficium in illam habuerit.
- 3. In locis Gadelingen q.
Gadelingen, griechlingan: in Dno veltstan zimb uobur is zu fundnu. 13. 13. gottfrid veltan 2. Ml. Rorum und 2. 1/2. ff. gold ab nium gunt dasaltst zu fondnu gualt.
- 4. Sibelingnu. In veltm lagnubich fund nu 4. lagnubich: si recte meminimus auch die Muehln dasaltst in fruyburgn rithum ziltm lagnu bngnibnu.
- 5. Hove stin. Decimationem tradidit Gosperus comes. hic forsan illa herba adiecta est, quam postmodum Henricus V. Maris restituit.
- 6. Jede stin. Marium ab eodem Gospero recepit decimationem: forte hic rem Ecclesiasticam.
- 7. Altenbureh. hubas quinque iam dederal wolvenus, quid adiecit Ludovicus, in Certum.
- 8. Balbo. eadem ratio, qua in altenbureh.
- 9. Prabwa. Item idem.
- 10. Raffo. similiter.
- 11. wolvenesriuthi.
Thumpfius: Carolus Crapus lthngurb are D. gultnu Dne Gop zu Roholst miltz Lanus: Carolus Crapus Gub Dne gottfrid D. gultnu lthou fruiinu figmiltzium lthogal Dne in Dne grassgast Turgow gnlagum Gop Roholst miltz. I. i. zopheniltz vnt wolstnd miltz frum vltm frui zigngortnu. nihilominus puto, nostrum wolvenesriuthi ab illo Turgowico diversum, et in Allegoria situm esse. quid si fuerit Dne z miltz Gop frum blabst swynl: sane ipsa situatio: Cum ponatur inter Raffo, et wilckingen: aliquid indigere videtur.

- 12. Wilckingen.
Hac prima fundatio, qua propter Clausulam infra subnexam jus proprietatis demonstrat in ijs saltem in quibus possessio suffragatur. unde miror, Cur in quadam quadam olim disceptatione Cum Comite Sulzensi super decimis in wilckingen mera: si recte meminimus: possessio, et non potius hac regia donatio fuerit allegata.

Handwritten marginal notes on the right side of the page, including references to 'Charta XVI', 'Ludovicus', and 'Henricus V. Maris'.

Hafala, Sublac. Inominata est haec donatio, sicut et illa Gabonis in Charta XV. Arcingen. Quid Ludovicus dederit, ignoratur. Basilicam et decimationem per m Cambium acquiritam esse, demonstrat Charta XIV. et XX. Cetera adiecerunt Ottho in Charta XIX. et Liutholdus de Wizingburg in Charta XLIV. et quidem cum omnibus pertinentiis, unde non subsistit quorundam opinio, quod ampla illa possessiones in Italia cum ego Eyzingen Comitata fuerint.

Wizwila.

Præter hanc Ludovici reperies et alias donationes in Chartis XIX. XLIV. et XLV.

Louchringen.

Quo de venerint traditiones Rinlozj et hæc Ludovici, nondum reperi:

Cum Ecclesijs, Mancipijs, Terris q.

Hæc Clausula divisiva et in sensu accomodo accipienda est, quod n in uno loco Curtilia et terra culta et in culta, et in alio etiam piscationes vel molenaria, in quibusdam ecclesijs conceptæ sint, quæ ex alijs actis dilucidanda sunt.

Piscandi potestatem Concedimus.

Jus piscandi pertinet ad regalia Cap. un. in Sin. quæ sint regalia. Ceterum circa piscationem a Laufer usq. Suabowan, nescitur quo tempore facta est.

Secundum regulam S. Benedicti.

Sicut et alia eundem temporis Maria a Principibus fundata, quidquid obganniant monachi regulares cum suo Erhart.

III. Kal. apr. a. n. o XXXVII. regni in orientali Francia. Indit. III. a. n. o III. Joh. VIII. P.

in margine adscriptus 844. Compilator per annum III. Johannis PP. et ordine in Charta annum Christi 846. indigitavit. ad reclamat annus regni Ludoviciani XXXVII. si secundum epocham ab an. 842. incidere in an. 879. vel secundum aliam ab año 40. in an. 877. quo Ludovicus secundum melioris notæ Chronistas iam deceperat. igitur iuxta doctrinam iterato traditam epocha hæc desumenda est ab an. 832. vel 33. Sane dictio tertia exigit annum 870. Cuius etiam argumentum desumitur ex anal. Fuldenf. et ad hunc annum memorant, Ludovicum regem mense febr. ad Francofurt villam regni pervenisse, ibi plurimos de Optimatibus Hlotarij in suum suscepisse dominium, nonnullos etiam Carolum deferentes ad illum venire. ex quibus intelligitur, Ludovicum ex longum tempus et ultra 20. Martij, quo datum est præsens Diploma, in negotijs tanti momenti Francofurti persistisse. denique cum Diploma ab Eberhardo ad vicem Grimaldi filii recognitum, Grimaldus autem iam a 872. devixerit, consequens est, ante annum modo dictum hanc Ludovici donationem factam esse et peractam.

NB.

Adest sub Num. 95. aliud donationis autographum cum Cæro itidem sigillo, cum solum discrimine, quod in hoc posteriori non sial specificia locorum enumeratio, sed solum generalis expressio proprietatis, quam Ortiloz habuit. testatur vero etiam Labillonius l. i. C. 2. n. 3. duplicia eundem rei primaria instrumenta aliquando reperiri, ut in Tyonifiano archivio duo exemplaria Diplomatis Philippi primi Francorum Regis.

A. 876.

Charta XVII.

Traditio Thieral.

In Chart. p. 6. col. 3. x. in Tom. f. 19.

1. Pro remedio anima Dni mei Darchardi, vel anima mea requie.

Dominum suum vocal Maritum, quod colligo ex verbis sequentibus, tam ex traditione Dni mei Darchardi, quam quodquid ibi aquisirimus. igitur Necrologio inscribenda est Thieral cum marito Darchard.

2. Trullinchoven et slate.

Renner: Es sglatt ist uil Es sglatt, wilegab Enus wolvenus gubnu, foudns ist Willnig
Es obas sglatt, wilegab Inu gott's gub' l'and ir'elnsam urbar 4. M^l Kinnun. 6. M^l.
gubnu, 4. Ginnun z'insu solnu, Irribus uuef in vltm l'afu buef noch ano 1484.
Die Voglnij für l'afu vugzozgn.

3. In eam rationemq.

Vide dicta in Charta II. n. 5. ad f. siue autem per slate intelligatur obas sglatt, siue illud slate, quod wolvenus tradiderat, expresse hic dicitur, quod Marium iam antea quadam ibidem possederit.

4. Anno quo supra.

Nempe 876. quo Charta XV. Confecta est, et procedens diploma similiter Confectum fuisse Copista erronee putabat.

Charta XVIII.

Traditio Amilger.

In Chart. p. 6. Col. 4. x. in Tom. f. 20.

1. Pro remedio anima.

Ergo benefactor.

2. Ut wickramus frater meus habeat.

Opinati sunt aliqui, hunc ipsum esse wickramum, postea abbatem: ad ad hac opinio-
ne me retraxit, tum quia non dicitur fuisse monachus, tum, si monachus fuisse,
non ei primum Amilger filius, sed huic gottus ille, si super viveret, substituendus fuis-
set: non enim Credibile videtur, quod unus fructus, qui penes monachum Marij, Cui
traditio facta est, ad dies vite perstitisset, post eius obitum primum ad saecularem de-
volutus fuisse.

3. Prandium q. item ad mensam monachorum.

Hinc patet, iam tum non solum mensam monachorum a mensa abbatis iuxta s. regulam
sed etiam redditus mensa Conventualis fuisse separatos, prout et fuerunt usque ad reforma-
tionem.

4. Anno quo supra.

s. e. ano 876.

Charta XIX.

Traditio Othram.

1. Habeam potestatem inde redimere.

Vadian: apud Goldard. Notandum, his, qui donaverunt, saepe Copiam factam minimo
prelio redimendi, quod ea de causa Coniicio a monachis factum, quo libentius Comites
donarent, raris tñ habebant illa secula, qui semel donata redimere, praesertim precario
accepta.

A. 876.

Sub Comite Udalrico.

iuxta Vadian: Udalricus Kyburgi Comes an. 850. vel 863. iuxta Junpf. Graft
Lrich iuxta Burgow sub Arnulpho zu Kyburg odno forum faldi. sub Carolo Crapo, et
artmuto abb. s. galli. qui proinde posterior probabiliter hic intelligi debet.

Charta XX.

Confirmatio ConCambij cum Gozperto Comite.

In Chart. p. 7. Col. 2. * in Tom. fol. 21.

A. 878.

Præcipiente D. Karolo rege.

Uel in V. Carolus Crapuz: In Dno Hnricung uil suum brüderum año 876. frist ifu
Königrich sturabru zu. Mabilon. l. 2. c. 26. n. 18. Francia regnum a morte Patris
Dovici, quæ accidit año 876. V. Kal. Sept. divisione inter fratres facta Carolo in ale-
rica parte cepit.

Cum Consensu fratrum.

ine pabel, wolvenum has villas ad Lauffen, seilf. Langwisa, Fluringen, et Sachheim
vacuum appartenentibus iam prius Maris donasse, videl. ante traditionem illam in
arta X. Specificatam, in quibus ista villa non continentur. si enim ad Marium non
retinuerunt, Cur Consensus fratrum requireretur? Confirmatur igitur quod dixi in
arta IX. n. 5. particular illas præter et excepto non exclusive sed præpositivè esse
cipiendas.

Quondam ConCambium fecimus.

hic pabel: ConCambium istud multo ante Confirmationem hanc regiam tempore per-
tam fuisse, sed de hoc gloria infra.

In Loufaro Mareho.

tae sunt villa, quas wolvenus Gozperdo tradidit, Langwisa, Fluringen, Möslu,
achlu, spectantes ad Louffen. postmodum Gozperdo abbas factus rursus ad Marium
adidit, quidquid habuit in locis Louffen et mosinwilare et in Fluringen. Möslu ist
ad 1486. p. 128. Hnricung gl. Wandwilt wotru. zu Sachlu sub Ds Goltzgrub
Hnricung quivis quivis nobilium. Ita P. Kerner in fragmentis. de Langwisa, et
Fluringen nihil ulterius regeri.

In Lohsteten, et Zaffo.

Castro continentur in donatione Ludovici a. 870. facta: quoniam Marium in Lohsteten ha-
uerit non constat.

Accepimus ab eodem Gozperdo.

sequuntur possessiones a Gozperdo per ConCambium ad Marium tradita.

In Arcingen rem ecclesiasticam et decimationis integritatem.

Jam antea satis multa in bonis, mancipijs, a Ludovico rege et Alramo, ac postmodum
Am a Lutholdo de witz in buse Marium recepit, ut proinde non videam quomodo sub-
istere possit eorum opinio, qui possessiones Italicas cum villa Arcingen Comitatus
iuxta tradiderunt.

Et illam etiam partem, quam ab Epö. Salomone recepit.

etiam appellat super decimationis integritatem sul serfus sit, Gozperdo etiam

partem decimarum / forte quartam seu partem quartae / ab Epō receptam Monasterio tradere.

9. Duales apud Rickerum acquisit.
Habetur in Catalogo Sangali. Ricker ordinis ii^{mas} qui proinde hoc tempore vivit, et adhuc sub abb. Wihramo a^{no} 885. an vero sit illa Rickerus, qui hic nominatur, aut sortapris eius filius in suspensio relinquo.

10. In Transmündingen et Rehpergin.
Loca haec non exprimuntur in Charta XIV. sed sub hereditate Rickeri intelliguntur.

11. Omne decimationem in Jadesstia.
Ly omne nihil excludit, perperam igitur sensid P. Renner, de parte solum decimarum intelligendam esse. Cum decimatio generalis primum multis post saeculis a Margaretha de Betmaringen Maris donata fuerit, quasi vero intra tota saecula decimatio non potuisset rursus a Maris alienata fuisse.

12. Et in Hoversstia, excepto q.
Renner: Item Dns inuign zagnud finu, Dns in vltima bürgen zud vltima Dns zagnud inuignu bauuufnd woodu. Item vltim Dns gott frub in vltima Jaga z. M. roggnu zud quagnu. nō ist vltis gnuuueg Dns zagnud vltim vltim vltim gott frub dōnu.

13. An. Dni 878. a^{no} V. Johannis PP. VIII, regni Domini Caroli regis II.
Concordat annus II. Caroli regis cum a^{no} 878. et confirmatur esse diplomate quodam eiusdem Caroli apud Mabill. in Anal. Ben. ad an. 880. quod ita clausulatur: data XII. Kal. april. a^{no} Incarn. Dom. 880. Ind. XIII. a^{no} regni regis Karoli in Francia IV. in Italia I.

14. Coram Adilberto Miso Dominico.
Misi Dominici seu Mallenses dicebantur, qui praesidebant publicis placitis.

15. Prasente Salomone Epō.
Hic Rhodus hic salta. Salomon I. obiit a^o 873. Salomon II. electus est anno 885. prasenti a^o 878. Gebhardus prasul. quomodo igitur prasente Salomone?
Non tñ difficilis est solutio, si reflectatur ad doctrinam a Mabillonio sapienter inculcatam, nempe Chartas donationum frequenter multis post hęc confirmatas fuisse. quoad prasens igitur Concambium tria distinguenda sunt hęc. 1° quo Concambium initum et Charta desuper confecta fuit prasente Epō Salomone, quod Conficere necepe est ante obitum Salomonis, qui contigit an. 873. 2° quo iuxta Chartam XIV. partes Contractentis ab Adalberto Comite de possessionibus invicem permutatis investiti sunt a^o 876. aut, si prout ibidem legitur, Compitator erravit in Cypris, a^o 873. vivente adhuc Salomone: aut denig, si Charta prasedita epocham Francia orient. adhibeat, a^o 868. 3° denig tempus est, quo Carolus iam rex Suevia idem Concambium confirmari, Chartaque ipsam plausioribus verbis reformari fecit, pro maiori stabilitate a^o 878. prasentia autem Salomonis, qui Contractui primitus suam Commodaverat auctoritatem, etsi interea defuncti, non erat omittenda in Confirmatione, quod ea ad maiorem Contractus firmitatem spectare videretur.

NB etiam in Ch. XIV. occurrit Salomo ep. a. 876.

Charta XX Traditio

Charta in Charta no legi... Traditio... in... a...

Concordat... in... a... in... a... in... a...

Charta XXI.
Traditio Udalgeri.

Udalger.

ura haecenus in Chartario nro legimus nomina propria, ab initio vel in medio
eram Typhobongo ov graco per similem exhibentia, ut e.g. 28 dperthur. 8 dalger.
uper Mabilonius sic dicitur in anal. ad an. 1071: apud germanos veteres pro-
re est, ut nomina propria, qua a littera O incipiunt, super scriptam habeant
litteram V. ut alterutro modo nomen pronuntietur, ex quo recentiores unam syllaba
Continuant effecerunt. sic Udalrici vel Odalrici nomen efficitur pro eo, quod
era V. super scripta est littera O. ita ille. nobis autem nihil in fectum, si loco
uo pronuntiar audiamus, ut Cuonradus q. nec dubito, quin et veteres germani
iver sin sic pronuntiarint.

Cum Coniuge mea Ymma.

go Coniux et Coniux in scribendi albo benefactorum. an porro haec ipsa sit
ma, qua in MSS. quodam legitur Ymma L. i.e. laica seu benefactrix, aut
eberdaria, alibi determinandum est. Saltem Udalger iste non est, qui in Catalogo
galy, ordine 17. occurrit Cum Charactere Presbyteri, nam istum iam sub abb.
kramo ut monachum vixisse aut certe prius devixisse necesse est, iuxta alibi
enda.

Ubi modo Gozpertus praepse dignoscitur.

igre qui Concambium Cum wolveno fecerat. Constal id ex Charta XXIII. ubi
a quodam in illo Concambio aquisita rursum tradit ad Murium. fuisse abbatem
ularem seu Comendatarium duntaxat, quodam ex eo praecipue errore videtur
quod habuerit filium Tolckere q. al dum audio gozperthum ipsum in Charta XXIII.
se alterantem: ubi ego licet indignus abba gregi dei praepse videor, in alio longe
sa diducor. Imprimis enim ex allegatis verbis Constal, gozperthum non solum
rio quoad temporalia, sed etiam fratribus quoad regularia praesuisse. non autem
dium a saeculo est, persona saeculari seu laicali regimien regulare Comisum fuisse.
do multo minus ab ipsis fratribus, quibus ius liberum electionis ex privilegio regio
pehebat, factum esse praesumi potest, Clericis in abbatiato munus etiam quoad
ularem directionem subinde demandatum fuisse, Constal ab exemplis S. Othmari,
rimaldi, qui propterea ab Eberhardo apud goldart. vocatur abbas Canoniceus.
qua facilitate quis dixerit, gozperthum iam provecta aetatis virum ad statum ab-
alem Convolasse, eadem est meliori ratione duciam ego, cum exemplo wolveni
monachum induisse, baleng a fratribus in abbatem electum fuisse.

Appiliskusin et Regia wylare.

ppiliskusin vulgo Eppliskusen in Turgovia: zu zurst non procul a wyla. goldart
ert Charta n. 2. p. 28. actum in zuox wylare Coram Murij S. gatti abb. Cralore.

Beneficium in Sale.

uo titulo Eginio in beneficium accepit, non facile Capio, certe n per modum feudi,
ias Udalger n potuisset eius usum fructum vivente usu fructuario seu Beneficiario sibi
ndicere. forte Eginio accepit per modum precarij ad nutum revocabilis, de quo Canonista,
id dein Udalger accepit per modum precarij ad dies vite sua et Coniugis.

6. In Basilica eiusdem loci.
 Olim moris erat, ut qui *Muniz* vel alijs Ecclesijs donare voluerit, Schedam donationis manu propria confirmaret.
7. Anno I. Arnolphi regis. a^o II. Stephani PP. V. XV. K. Julij.
 Carolus Crapus depositus, et mox Arnulphus electus an. 887. in Novemb. vel ut alij volunt in Januario anni seq. igitur dies 19^{mus} Junij primo anno Arnolphi incidere. erravit autem, ut plerumq. solet, in annis Pontificijs, nam Stephanus Creatus in Pontificium erat iam ano 885. in Majo iuxta recentiores Chronistas.

Charta XXII.

Traditio goathere.

f. 892.

1. Anno V. regis Arnolphi. VI. autem Stephani PP. V. Idib. Sept.
 Concordat annus V. Arnolphi cum ano 892. 9. Sept. non item annus Pontificijus Stephani PP. a Copista adiectus, qui putavit vel Stephanum anno 896. vel Arnolphum ano 886. aut initio anni 887. fuisse electos.

Charta XXIII.

Traditio gozprethi abb. in To. N. IX.

f. 892.

1. Ego itaque gozpreth q.
 Vide Chartam XXI. n. 3.
2. In locis Lofin et Morinwale et Fluringen.
 Morinwilare et Fluringen per Cor Cambium a wolvano acceperat, quibus hic superaddidit proprietatem suam in ipso Lauffen.
3. Redimendi potestatem.
 De hoc alibi dictum Charta XIX.
4. Folekero filius meus.
 In Chartario habetur Folkere. invenitur etiam in quodam Calendario MSS. die 19. Aug. Folkerus m. forsan ipse gozprethi filius Patrem in Professione religiosa secutus.
5. S. Adalperthi C.
 Sub Arnulpho rege vixisse Adelbertum Landgravium Turingie testantur Jungerius et Iselinus. hunc Adelbertum juniorem puto respectu Adelberti Senioris, de quo nuper.
6. Liulperthi monachus subscripsit.
 In Catalogo Sangall. habetur Liulpreth subd. ordine 21^{mus}. qui probabiliter ex ipso est, qui a. 885. vixit sub wiktamo abb. hunc igitur ipsum esse, qui Charta presenti subscripsit, non est dubium. fuit autem Liulperthus isle Notarius seu Cancellarius *Muniz*, *Muniz* enim suos singula habebant notarios ac Cancellarios ex proprio Cabu, qui instrumenta etiam publica ex institutione sua conficere solebant. ut scribit Mabill. l. 3. c. 4. allegat Caroli M. Capitulare primum ani 805. in quo statuitur c. 3. ut unusquisq. Eps et abbas et Comes suum Notarium habeant. ut autem notat vadian, non licebat papam et promiscue conscribere Chartas, sed Certi et delegati muneris ea facultas erat, quam abbas et advocati regij ea abate non nisi monachis conferebant.
7. A. D. Incarn. DCCCXCII. regis Arnolphi V. XIII. Kal. Julij. Die Dominica.

Concordal añus V. Arnolphi, nec non littera Dominicalis A. Cum die 18. Junij
ii 892. qui erat Bissextilis Cum littera Dom. BA.

Charlarium p. 8. Col. 1.

In hoc Charlario quadam alia prater Superiora loca inseruntur a Gosperbo
nada, vel in owa, Bultingen, et Rheim, Cum Basilicis et rebus Ecclesiis, man-
pys, molendinis q. que sicut alias divisive accipienda sunt, quoad jura Ecclesiastica
accipue Rheinheim intelligi debere, probabile est.

Charta XXIV.

Traditio Herluith.

In Charl. p. 8. Col. 2. * in Tom. f. 23.

A. 898.

Pro remedio anime mea.

Ergo benefactor.

wiehta.

... lant vltm lagnu bueft nru lagnu, daz er b ginug nru Mb. Knoum, nru Mb.
... 2 1/2 ff. id nru nro lagnu.

Año XI. Arnulphi. Non possum non indignari sciolo illi, qui Lyphram alte-
m post X. erant, videtur hñ fuisse I. ponamus ergo annum 898. Chri, qui fuit
Arnolphi, et I. Joannis PP. secundum Desing, quamvis alij aliter sentiant.

Charta XXV.

Traditio Gabonis.

In Charl. p. 8. Col. 3. * in Tom. f. 24.

A. 912.

Gabo.

Non est inter benefactores recensendus, Cum merum Concambium fuerit.
Hasala in pago Cleggoue.

rimam hie loci donationem fecerat rex Ludovicus an. 870.

A Seniore meo Wolvino.

oldast. l. i. f. 253. Senior Italis signor, Hispanis Sennor, Francie seigneur. h. e.
minur: hinc in vita f. fribari: tunc Senior eius in proprio Mriio q. ita ille. In
re acceptione vocabulum Senior frequenter legitur apud Mabill. ut ad annum 857.
riori Ludomino Calmontensi. ad an. 1016. ut hab. tander in vico Anticiaco, qui de
re Mrii erant, nullum alium Senioresm seu dominum in ipso vico agnoscat. praeipue
ben Seniores vocabantur domini directi respectu suorum vasallorum.

In villa Ostrolvinger.

enner: quadam alia postmodum Mriium recepit a Bertholdo de Flacko.

Año ab Inc. 912. Conradi regis I. mense octob.

Conradus electus 911. Circa finem ari nam apud Iselin añus 912. die 29. Nov. adhuc
al i. mus Conradi. erravit q. Legista nominando Anastasium II. pro III. qui Creat. col. 910.
secundum Beyerlinck et Iselin. secundum Desing vero a. 911.

Charta XXVI.

Diploma Othonis M. seu Primi.

In Charl. p. 8. Col. 3. * in Tomo. N. 10.

A. 973.

Circa regnum Othonis Magni, eiusq. Coronationem diversas in venio sententias, multo

autem magis circa obitum. sed de his infra in Chronotaxi. erat vero Henrici avu-
pi filius natu major.

2. Ep̄s Conradus.

S. Conradus electus a. n. 955. obiit 976. 6. Kal. Dec.

3. Nostram imploravit serenitatem.

Ex quo nonnulli arguunt, S. Conradum hoc Ep̄re abbatiam Rheraug. administrasse:
accedit, quod omnia reliqua diplomata nomen abbatis expriment, prater duo sola
Othonis I. et II. manifesto argumento tunc Ep̄is nullum alium abbatem Rherangie
præfuisse. sed de hoc rursus in Charta seq.

4. Sicut Chartarum textus enumerat.

Nempe diplomatum Ludovici Regis.

5. Abbatem eligendi.

Quia S. Conradus tam sollicitus sit pro Conservando jure Monij quoad liberam electio-
nem abbatis, evidenter patet, eum non seipsum intrusisse, aut Marium Ep̄iscopatum in-
dicare aut subjugare studuisse, sed potius ob vite sanctitatem, doterq. præclaras a fratribus
Sponte assumptum esse.

6. Signum Thomæ Othonis Magni.

i. e. Monogramma, quod simile præfuit in Diplomate Othonis II.

7. Willigis Cancellarius ad vicem Ruperti Archi notarij.

In Chartario Willigis, Rupertus Archi Ep̄s Mogunt. ab a. n. 969. usq. 977. Cui in archi-
ep̄iscopatu successit Willigis, electorali dignitate potitus.

8. Constantia.

Impugnatur testatur, Constantiam iam fuisse regiam villam Dagoberti, qui Ep̄iscopatum
illuc transtulit.

9. A. n. 973. XV. Kal. Sept. id est die 18. aug.

Si Otto M. iam Monis seu die 7. Maj obiit, prout Schafnaburgensis 7. Tradantubiz
gravis Cavillationis reum est diploma nostrum: unde factum fuisse autumo vel Cera
regia eidem tanquam spurio detecta fuerit. at Cur non potius sequimur vel pergersem
et albertum Tradantensem obitum Othonis in a. n. 974. referentes? Cur non Crusium archi-
que historiae exactissimum indagatorem, qui hanc posteriorem opinionem duplici
suffulcit argumento. adducit n. diploma Othonis M. ibidem Constantia eodem die et a. n.
quo n. m. Ep̄o Curienti datum. ex similem per oia nra Chronotaxin. quibus dnu 18.
aug. monast. in dnu Julij urech Christi quibid 973. in dnu XV. indiction, in dnu 48. Julij
urech dnu Otto König wordnu, und in dnu 18. urech dnu no Kaiser wordnu. quibus 2. Costanz
ex quo laudq. autor Concludit, Othonem a. n. primum seq. e. v. v. excepisse, et merito: quis
enim Credat, Curientem et Sthenovientem spurium diploma Confingendo in unam Chronotaxin
Convenisse: alterum argumentum desumit ex Bruselio, qui tradit, Othonem siudalico a. n.
973. die 7. Julij. defuncto in Ep̄atu quendam n. Henricum substituisse, ergo falsum, quod Otto
iam die 7. Maj eisdem a. n. obiit. Deniq. ex ipsius auctoritate Contraria opinionis opinum
argum. eruitur. Mabill. ita scribit: a. n. 973. Otto Italia egressus Buedinburgi Pascha celeb-
ravit, ascensionem Merseburgi Pentecost. qua incidit in 30. Maj m. m. l. v. i. ubi nonis Maj
expiravit. ne hic Mabill. sibi Contradictio videatur sic explicandus est, n. quod Otto Pen-
tecosten m. m. l. v. i. celebravit, sed a. n. celebrandi illuc se conferens morte præventus sit.
quidquid sit, Colligo saltem, Othonem ante Pentecost. n. potuisse esse Constantia. sed Bucef. scribit
d. i. t. a. n. Othonem Constantiam invisisse, quo ergo a. n. Ep̄re Certe, sed longo post pentecost. si
Locorum distantia, regiaz ubi v. v. negotia præcedunt. ergo in Augusto vel doct. Diploma nostrum.

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, partially cut off.

Indictione XV.

non hic intervenisse videtur, Cum Indictio XV. iam preced. año incidit. año autem 973. erit Indictio I. sed nunquid huiusmodi errores obesse. possunt veritati diplomatum? nec nequam, inquit Mabill. l. 3. c. 6. Cum in sinceris diplomati bus non nullis, quae vidimus, videri occurrant eiusmodi leviores defectus. unde et Besoldus pro regula statuit, si dubitetur de errore aëtorum Dni et de Indictione, magis praesumendum errorem in Indictione iam in annis Dni. huiusmodi errores in Cyphis, praesertim vero Circa Indictionem saepe deprehendi in varijs diplomati bus ab auctoribus allegatis etiam ipsius Honoris M. ut apud Mabill. an. 946. Indict. I. Cum fuerit Septima. aliud an. 952. Indict. III. Cum fuerit X. hi sunt adeo evidentes Notariorum errores, ut ad nullum Indictionum aut de quibus statim dicitur sum, reduci possint. nec in hac omnia diplomata propterea supposititia quis reiecerit. unde etsi etiam in praesenti diplom. erronea intervenisset Indictio nihil in authenticâ ipsius derogare deberet. nihilominus ut nrm Diploma in ab hoc errore vindicemus.

Sciendum, Indictionem triplicem olim in usu fuisse: Pontificiam, quae statim a 5. mo aq. incipit, Constantinopolitanam, quae a Kal. Sept. et Constantinianam seu Caesarem ab VIII. Kal. Oct. seu die 24. Sept. incipiebat, et Germanis postmodum imperatoribus in usu est, licet etiam sub his teste Mabill. Notarij seu Cancellarij modo hoc modo aliud Indictionis usum adhibuerint. et vero inter Diplomata Honoris M. quaedam reperio Commune seu Pontificiam, alia vero Caesarem praesertim Indictionem, ut apud Buderum diploma datum anno Einsid. VIII. Jan. an. 959. Ind. I. erat autem Pontificia II. aliud de an. 966. Idus aug. Ind. VIII. erat autem IX. Item apud Mabillon. datum Kal. Jan. an. 949. ad. VI. Cum epel VII. 7. Simili ergo ratione dicendum est, in nro diplomate Indictionem Caesarem adhibitam fuisse scil. XV. quae valuit usq. ad 24. Sept. quo demum Indict. I. quae alias ritu Pontificis iam ap primordio ari Currebat, incipiebat. Hac fuisse vindicandam Diplomatis innocentiam.

Regni XXXIV. Imperij XIII.

Varia sunt epochae Honoris M. sicuti et varia auctorum sententia. Successorem a Patre claratum fuisse an. 956. tradunt Iselin 7. aquisgrani Coronatum aliqui scribunt an. 957. alij 58. et alij 59. Mediolani Corona ferrea Coronatum an. 963. tradit Crusius roma a Papa an. 963. secundum Seping, an. 962. secundum Crusium et Iselin. nec mirum, Cum ex Collatione variorum diplomatum nil certi erui valeat, aut quia Notarij non una Constanti epocha usi, aut quia minus solliciti fuerunt de exacta Calculatione aëtorum regni Imperij, quam eorum in Curiam illis saeculis passim notare licet. In Charta praesenti videtur epocha regni desumpta ab an. 959. vel certe 958. Imperij vero ab an. 963.

Año I. Bened. PP. VI.

Hunc in Chartario adscripsit Compiler, vel bene, nam Benedictus VI. Creatus est año 972. die 20. Dec.

Charta XXVII.

Traditio Thuctonis.

In Chart. p. 9. Col. i. x. in Tom. f. 24.

A. 963.

Pro remedio animae.
Ergo benefactor.
In Trullorchoven.
Ultima haec est donatio.

3. Wipertus nepos monachus.

Wipert seu wiprast. habetur in Necrol. Sangall. inter potatus wiprast abbas; non legendum wiprast, nam veteres illi W scripserunt per A. nec dubium, quin sit ipse wipertus hic nominatus.

4. Ad necessitatem suam redigat, quod datus ad mensam monachorum.

Si Thueto ipse sibi reservasset usum fructum, satisfecisset tenore regula c. 59. ad quia usum fructum nepoti monacho reservavit, fecit pro more illius ipsius, quo monachi, vel iam alii monachi, propria possidebant.

5. Duos Frischingos.

In chartario recentiori manu ad Calcem pagina scriptum est. Frischingos ista nunc sunt X. blaznal wurd.

6. Coram presentia Dni Conradi Epi, Cum Consensu monachorum.

S. Conradus obiit 976. die 26. Nov. Cur autem in hac traditione unius praedij presentiam suam Comodapfel Epi; nisi eo tempore fuisset administrator, vel Cur addidit solus Consensus monachorum, nisi quod abbatem hunc alio Caruerint, procul dubio a. 973. S. Conradus resignavit, wipertus in abbatem fuit electus iuxta privilegium Ottonis M. et II. recens confirmatum. attamen utrum sigehard in Necrol. Sangall. nominatus Conradum praesepit, vel inter eum et wipertum interceperit, in alio speciali tractatu supra MSS. Bibliotheca Disentlicher.

7. Succo Burchardo.

Burchardus ex Comite de Helfen sein dux Sueviae a. 953. obiit secundum Her. m. Contrah. et alios 973. Cui successit Otto Ottonis M. ex sorore nepos.

8. V. Idus aug. h. e. die 9. Aug. dominico die.

Ergo littera Tom. D. hac occurret 963. 968. 974. Compilatores huic posteriori adhaesive Constal ex ipso Chartarum ordine, al errorae, nam a. 974. Burchardus non superles in vivis erat, sed neq. Concordant anni regni, ut mox dicetur.

9. Anno XXVIII Ottonis III. Imp. sub quo Conradus et Burchardus non vixerunt.

Non legendum Ottonis III. sed Ottonis tertio Imperij. sic annus tertius Imperij a Coronatione Mediolani 963. mensi Jul. Circiter peracta incidit in an. 956. quo a Patre successor est Declaratus.

Charta XXVIII. Diploma Ottonis II.

In Charl. J. g. Col. 2. * in Tom. N. ii. f. 43.

1. Otto Imperator.

Cum textus Concordat cum diplomate Ottonis M. nihil hic notandum superest praeter authenticam. Otto igitur II. a. 963. Aquisgranensi rex germaniae. a. 962. in Italia. Dni Roma in Imperat. et Corregentem Patris Coronatus. Ita auctores unanimiter.

2. Indictione I. a. 974.

Etiam hic adhibetur indictio Caesarea, erat enim Pontificia II. a. 974. Buclini. in germ. f. f. vii et Mabill. in anal. Bened. eiusdem diplomata eodem a. 974. data, sed cum Indict. II. ut adeoque verum sit, quod ex Mabillonio supra monui, nempe Notarios pro arbitrio Indictionem modo Caesarem modo Pontif. adhibuisse.

3. A. regni Ottonis XIII. Imperij a VI. IV. Kal. Jul.

Diploma Buclini h. e. regni XIV. Imperij VII. Diploma vero Mabillonij ordinationis XII. mensi Mayo. ut rursus pateat, notarios non fuisse exactos annu regni et Imp. calculatores. ad annus regni XIII. ab anno 963. bene convenit cum anno 974. annus autem VI. non exakte congruit erat enim VII.

A. 974.

Charta X
Diploma O
In Charl. J. g. Col. 2.
Mabillonius
Buclini
Indictio
Pontificia
Caesarea
Notarios
calculatores
annu regni
et Imp.
congruit
erat enim VII.

a. I. Benedicti PP. VII.

Erronee Compilator posuit Benedictum qui primum 975. die 2. Juny. fuit Creatus.

Charta XXIX.
Diploma Ottonis III.

In Charl. pag. Col. 2. * in Tomo. N. 22.

A. 995.

Otto Rex.

Otto III. Mirabilia mundi dicitur patri successit a. 983. Imperator Romae Coronatus a. 996.

Dilecta amita nra Mathilda.

Mathildis filia Ottonis M. / Consequenter amita Ottonis III. / a. 966. Consecrata abba. rpa. Buedlin burgenfis obiit 999. ita Iselin & Mathildon. unde erravit Hermanus Contray. qui Henricum auctorem scribit in Mris isto a se fundato Mathildem filiam suam ibidem primam abbatisam instituisse nam nullam eius nois filiam Henricum habuisse et Mruu. In ab Henrico fundatum ac primum ab Ottone in ordinem redactum, indeq. filiam suam Coram multis Epis et Archiepis inauguratam fuisse test. Iselin.

Willigisi Mogun. Archiepi.

De hoc iam alias.

Hildebaldis wormatiensis Praefulis.

Teste Bucelino fuit Cancellarius Ottonis III. in Epum electus 975. decepsit. 996. erravit igne Beyerlinck, dum Hildebaldum a. 993. de vixisse, eiq. francorem successisse scribit. erroris ansam dedit, quod Hildebaldus fuerit natione franco, ut ex gentili noer propriam et ex uno duos composuit Epus. Bucelin nil novit de Epo noe francone. Contradixit etiam diploma praefatis Conditum 995.

Ed. S. Blasij Martyris Chri.

Reliquias S. Blasij Circa hoc primum hps allatas fuisse vide legend. S. Birlani.

Notkerus venerabilis abba.

Probabile est post obitum S. Conradi uiperthum in abbatem ex gremio electum fuisse huic successit Adalbrast abba, Conformer necrologio Sargall. in quo ponitur primus interpolatus post Columnam tertiam. hunc eundem epe puto quem Bucelinus ex Codice antiquo Einig. Circa an. 990. occisum epe tradit. Contingit hoc puto a. 992. 993. in illa rebellionem quam rustici Turgovienses sub Coriphaco Henrico a seim concitarunt, l'epi. Conusus anuos dominis pendere renuentes, atq. in Conflictu cum ipsis multi nobiles occubuerunt in loco ubi postmodum Marium Paradysi prope Selassusium Conditum est. ibi Crucis. Adal.berto successit Notkerus hui nominatus.

Illam terram quam gelhardus.

Quid si terra ista in ominatam S. Conradus administrationis sua hps in levamen Ca. boris possederit, successores a eius gaminolus et S. gelhardus velut iure proprio usurpaverint, ac deniq. post obitum huius hoc ipso a. 995. die 27. aug. seculum monachi Altonoy. regia auctoritate repetierint.

Hildebaldus Epus et Cancellarius vice willigisi Archiepi.

De his supra.

III. Id. oct. 995. Indit. VIII. regni XII.

Omnia Concordant Cum annis Chri.

A. V. Johannis PP. XV.

Errat. ut solet Copista nam Johannes XV. iam 985. 2. aug. fuit Creatus.

Actum Luedlinburg. De quo supra rubi verbe Bucel. Otto III. frequenter Comitua celebrata.

Charta XXX.

Diploma S. Henrici Imp.

In Chart. p. 9. Col. i. x. Tomo. N. 53.

1. Henricus 9.
Bucelinus: S. Henricus electus 1002. mox 3. Id. Junij a willegiso Mogunt. Coronatus.
an. 1005. Mediolani ab Archiepō Coronatus. an. 1014. ab ipso Papa. a. 1023. Con-
cilio Mogunt. interfuit. obiit Bambergae. 1024.
2. Per interventum Chunigunde Coniugis rra.
Veneretur igitr Rhenania Patronos singulares in Coelo, quos habuit benefactores
in signis in terris.
3. Venerabilis abbas Burchardus.
Burchardus abbas notatus in MSS. Biblioth. die 13. dec. habill. ad an. 1026. scribit:
hoc item ano Burchardus Campidonensis et Rinaugienfis abbas obiit. verumde Hermanno,
eius Rinaugia Birkhilo abbas substituitur, ego in Hermanno nil tale invenire potui
sed neg invenio Burchardum istum in Catalogo Abbatum Campidonensium apud Crusul.
qui a. 1011. usq. 1044. praefuisse scribit Eberhardum Hertex Steiner de Wineda. Forle
Burchardus fuit ex Mario Campidong. postulatus.
4. Tale praedium 9.
Ita habet Chartarium et vidimus Basileense. In Ecclia antiqua Henrico II. fuerunt
adscripta loca Wiza, Landsheim et Bersilingen, sed perperam, nam Wiza fuit
tradita ab Herluith a. 899. Ensisheim et Bersilingen vel potius Berliningen ab Hen-
rico III. a. 1071. autographum ita habet: Wiza in burc praedium: quia vero ho Wizenburc
valde detridum est et obsoletum, nec nisi sanis oculis legibile, inde procul dubio factum
ut Copista noster et ex eo alij ly quoddam substituerant. prima quidem tres littera
Wiz sunt satis integra, unde P. Renner legit Wilt, et praedium aliquod in Wiltzingen
fuisse putavit. porro Wizenburg idem est ac Weisenberg.
5. Ab uno ex lege homine Otteram.
Dictionarium Kyrfehij ita habet: exlex, qui beneficio legis privatus, adeo ut lege
agere non valeat, iuxta Ordericum vel sumitur in diplomatis fuis nū uniliter
meglilfr hnd, Ansboregnie widno do gnsatz. unde puto exlegem idem esse ac pu-
nitum, Cuius bona fisco adiudicata sunt.
6. Cum oibus pertinentijs, molendinis, piscationibus, mancipijs 9.
Hinc Conyici pstat praedij huius amplitudo.
7. Signilli in proprio.
Scilicet. imago Cerca sedentis in sella 9.
8. Vice Arthonis Archicapellani.
Artho seu Erbo Archiepō Mogunt. ab an. 1014. usq. 1051.
9. Ind. VI. a. MXXIII.
Concordat Indictio.
10. H. Henrici II.
Primus quidem huius nominis Imperator: nam Henricus acceptus non fuit in Impera-
torem Coronatus: Rex autem 2. d. absolute autem in Catalogo Imperatorum a Germanis

Charta
Diploma Henrici
In Chart. p. 9. Col.
Burchardus
Wiza in burc
Wizenburc
Wiltzingen
Weisenberg
Otteram
Kyrfehij
Ordericum
Diplomatis
meglilfr
Ansboregnie
widno do gnsatz
P. Renner
Wilt
Wizenburg
Weisenberg
Arthonis
Artho seu Erbo
Mogunt.
Ind. VI. a. MXXIII.
Concordat
Indictio.
H. Henrici II.
Imperator
Imperatores
Germanis

Scriptoribus vocatur ² ⁹ nos enim sicut Thieremius Coronam Imperij non distinguimus sed nomina regum. aliter auctores Itali Imperium non regnum spectantes. quae qm differentia etiam quoad successores Henricos ad verenda est.

Regnantis XXIII. Imperij. X.

Annus Imperij Concordat, non item annus regni, ex errore vel incuria scriptoris.

Actum Herinstein.

Loca Herinstein de quo antiquarius Renanus: et ex parte Crusius: ita scribit: zumij miltan abou Dnagburg vru dan Jll ligit Dns iud bispum gahönig flaknu foftriu, allhins bafiedt fuch nie Horumund: rdnlichab: / fraum clobar bann dicitur ordand, wolefn ofugrfg an 830. bou Hirmelgardis: / Irmingardis: / Dnt Knifrot Lotary I. gauerflus if gaffit wordnu.

Copista adiungit annum X. Johannis P. VIII. sed incongrue, nam Creatus est anno 1012. die 7. Junij.

Charta XXXI.

Diploma Henrici tertij

In Chart. p. 30. Col. 3. * in Tom. Num. 14.

Henricus Imperator.

Henricus III. a patre Conrado Imp. Successor nominatur, et ab archiepiscopo Coloniensi. a quo Coronatur an. 1028. Patre mortuo Imperium suscipit 1039. Roma Coronatur 1046. Ita Buccelin: Mabilong.

Venerabilis abbas Richardus.

Suceffit Birtiloni. In MSS. Calendario Bibliothecae die 16. Febr. notatur Richardus abbas n. c. hoc est, nostra Congregationis. de hoc Hermanus Contrach. ita scribit: werincharius frater meus augiensis monachus cum alio monacho Luithario peregrinationem Hierosolymitanam clam prothoro aggreditur, litteris remisit licentiam abbatis postulare et impetrans a 1052. et seq. Tempore Richardus Renaugiensis abbas et Henricus item augiensis monachus hoc exemplum secuti, relictis omnibus idem propositum aggrediuntur. porro cum Hermanus ipse a 1054. e vivis exceperit, hanc Richardi peregrinationem antea: probabilius 1053. Contigit.

In Comitatu Bertholdi.

Nempe ipse datus. fuisse a Bertholdo Comite Turingiae verisimile est, ac forte eum de quo Hermanus Contrach: a 1060. Bertholdus Suevigena ducatu Carinthiae: Carinthiae accepit, et qui verbe Pistorio senul fuit primus dux Zeringensis 1078.

Omnia sua proprietatis loca.

Non recensentur hic possessiones, quae ipse datus ad Marium pertinebant, sed illae, quae a Wolveno iuxta Chartam X. traditae vel a Ludovico rege iuxta Chartam XVI. donatae sunt. quaedam enim earum ante hanc Confirmationem alienatas fuisse, aliunde apparet, ut Namheim et loca in Italia. contra alia traditiones privatae postillas Wolveni et Ludovici facta hic omittuntur: ut in appilnusen a 868. Ballinholz, Pazmundinga, Peeringen, Fluringen, Gurtwila, Hieroltho Wilare, Meltingen, Mundichingen, Orwa, Keelberg, Sihinheim, Trarendingen, Wicksa, wizzin, wizzin, wizzin Wilare, ex quibus tamen plures integra manserunt tempore huius Confirmationis.

Cum Ecclesijs

Ita per omnia fere legitur in donatione Ludovici: additur tñ, quod bene notandum,

- 6. Cum vectigalibus exitibus redditibus, 2000, 1000, 1000, 1000.
- 7. Sigilli nri impressione.
Cereia imago perit nescio an per violentiam, an per incuriam.
- 8. Signum Dni Henrici.
Id est monogramma.
- 9. Tertij Regis, secundi Romanorum Imperatoris.
vide dicta in Charta XXX. n. 50.
- 10. Winnikerius Cancellarius.
Sucepit Theodoro Cancellario, qui a. 1047. ab Henrico III. in Epum Constant. promotus est. Ita Thudi.
- 11. vice Bardonis Archicancellarij.
Bardo seu Bardo Archieps Mogunt. obiit 1051.
- 12. A. 1049. Ind. II. ordinal. 21. regni XI. Imperij III.
Omnia Concordant.
- 13. Actum Aquis
Henricum dicto anno Aquigrani fuisse iac Balduinum ad genua provolutum recepisse
se testatur Sigebertus Gemblacensis. Mabill. l. 4. de re dipl. Carolus M. regiam extra
xii Aquigrani iisque ceteris annis usq ad obitum perpetim habitavit. sedem regiam
fuisse testatur Chronicon Reginonis, vel qdam primam Francie, Nithard.

Charta XXXII.
Diploma Henrici IV.

In Chart. p. 50. Col. 3. in Tomo. N. 131.

- 1. Henricus Rex.
Secundum Iselin Rex germanie electus 1053. secundum Buccelin et Jungh. Aquis Rex Rom.
Coronatus 1054. alij in regnum Conquabant a morte patris 1056. obiit 1106.
- 2. Rumoldus Const. Eps.
Buccelin: ait monachum prius Eintrudensem, Crustis Praepositum goslarensem fuisse. ab Henrico
III. in Epum Const. promotus fuit 1055. vel 52. ut vult Buccelinus. obiit 1069. De hoc Junghius
ita: Rumoldus Kringer widens dnu abbt zu B. goslarum: fuit v. uel fignum gahalt mit dnu abbt
in das Kratzenru, Inssu closter an gnuecht zu B. goslarum, v. uel dnu abbt nowahol
fug mit bay Brand dnt fustfne von B. goslarum. quo vero ano Rumoldus Marium Rhenovense
obtinerit incertum. forse a. 1061. quo teste Mabill. in anal. Ber. Juvenctulus Rex s. Henricus
IV. iustitachu Adelberti Brenerfis Archiepi tam eidem quam alijs principibus tam saecul. quam
Eulicis plura Mria donavit.
- 3. Gerungus abbas.
Habetur in Calendario seu Necrol. MSS. Biblioth. die 8. oct. Gerungus abbas n. C. Buccelinus
vocat Gerungum Cherungum seu gerwigum. a. 1064. Basilica schaffhuriana solemniter dedi-
catur a Rumoldo.
NB.
sed postmodum Gerungus q. hinc colligitur, gerungum iam antea Contra Rumoldum a Mo-
nachis electum fuisse scribitur nescio ex quo fonte, Gerungum Rudolpho Suevia duce Annij ad-
vocato stipatum ad Henr. IV. in augia dirite Con orantem profectum id effecisse, ut Rumoldus
abbatia Cederet, Epo, cui solemniter inter fuisse dicitur abbas Rhenovensis, non utiq Otto, qui
multis post lustris in abbatem fuit postulatus, sed Gerungus iste, aut certe eius predecessor Richardus.
- 4. Richardus inuivitates.
Praesertim Ottonis III. in qua specialiter etm nominatur Archiepi et Epi.

Neque Epus neq. ulla alia persona audeat inquietare.

Diploma Honoris III. hbt. Si quis vero Archiepiscopus, Episcopus, hanc nr̄am irumpere conatus fuerit, licet igr̄ et in alia diplomata plenam Maris immunitatem ab omni alia potestate, exactione, et inquietudine adjudicent, in his duobus tñ specialiter Episcopus interdicitur omnis ingerentia in honorem eiusq. possessionem, quia contra privilegia regia olim Gebhardus et modo Rudolphus se in eperant. Sed de hoc plura alibi.

Signum Dni Henrici Quarti Regis.

Primum 1084. a Pseudopapa Clemente Imperator Coronatus, a quo tñ Henricus cum vocal Henricum III. nihilominus ad vitandam Confusionem hodie Communiter dicitur Henricus IV.

Vixit Sigfridi Archiepiscopi Cancellarij. B. Sigehardus Cancellarius 1068. Constituitur Patriarcha quileicasis iuxta Schaffnab.

Dat. a. D. 1067. Ind. V. Ordinal. 13. regni 11.

Thibaudus adducit diploma Maris Sabar. hoc ipso aro Bruchsal datum, cum simili per oia authenticia, nisi quod ibi notetur aro ordinal. XIV. ad nil refert, neq. enim tam scrupulosi erant Notarij quamquam et secundum diversa ari egra coincidere necesse sit aro regni XIV. ac postea XV.

Actum Auges.

Charlarium hbt Augia: quoniam vel ubinam hoc sit nondum Comperi, aliam enim quam Augiam Divitem esse auguror. forte tñ pro auge abbreviato legendum Augusta, ubi Henricum Circa Purificat. B. V. et alias saepius moratum invenio.

Charta XXXIII.

Donatio Henrici IV.

In Chart. p. 10. Col. 4. * in Tom. 1. 25.

Henricus.

Quartus nondum in Ecclesias violenter grasatus, nec a Papa excommunicatus.

In villa Ensisheim et Persiringin, in pago Alggowe.

In vidimus Basil. hbt in villa Bienenra et in villa Berlingin, germanicum, in domo dorf Brunnsham, et in domo dorf Beringin. P. Steiner putat Brunnsham esse Brunnshagen.

Pro remedio anime nr̄e.

ad quid sperandum de mortuo in obstinatione et excommunicatione.

Adilbero Cancellarius.

Canonius Melensis efficitur Cancellarius 1069 teste Schaffnab.

A. D. 1071. Ind. 9. Ordinal. 14. regni 15.

Omnia Concordant.

Sequentes Charta nullatenus in ordine ponuntur q.

Charta XXXIV.

Lotharius Rex.

In Chart. p. 11. Col. 1. * in Tom. 1. 16.

Lotharius rex.

Secundum Orosium 1126. 3. aug. electus, et 13. Sept. aquirgrani Coronatus.

Religiosus et v. vir Dietmarus.

Hbt ultimo loco in Macrolog. largat. Praeceptor fuit Otto, successores aliqui desiderantur.

Nulli extra familiam Ecclia beneficium prestare.

De hoc vid in Charta.

Prædium nuperius traditum.

46.

unde patet, traditionem, quae h. h. in Charta XXVII. sub Ottone abbate non multo ante
ipre factam fuisse.

5. Pro Coniuge proleque nra.

Uxor Richsa, filia unica Henrici pinguis Ducis Saxoniae ad Bisurgum, filia ducis: gerl.
rud. Henrici superbi Ducis Bavariae, et Hedwig Ludovici barbati uxori.

6. Signum Lotharij.

s. e. Monogramma cum litteris Lotharius, sigillum Ceraeum detradum vel Charta ipsa vel videtur
a muribus Corrota est.

7. Ego Embrio.

Erfurdenfis Praepositus an. 1128. factus Eps urigburg. teste Schaffnab.

8. Ad vicem Adilberti Mogunt. archiepi.

Fuit Archieps ab 1109. usq. 1137.

9. III. Non. Nov. MCCC. Ind. III. regni I.

Omnia Concordant.

10. Wormatic.

Haec hoc ipso anno a Lothario prerogativam Civitatis Imperialis adeptus est.

Charta XXXV.

Bulla Honorij P. II.

In Chart. p. 11. Col. 3. * in Tomo. N. 17.

1. Honorius Epus.

Huius nois II. electus 1124. obiit 1130. notat Mabillonius l. 2. c. 2. de re dipl. ante sac.
nonum Pontificis nomen suum aliquando pra, aliquando post ponere solitos, a Nicolao I.
vero omnes nomen suum praferre et regum ad quos scribunt, nominibus.

2. Servus servorum Dei.

Inter Rom. Pontifices primus Gregorius M. titulum hunc usurpavit, vel Joannis Patriarchae
Constant. qui se Aemericum iacobal, Thronicam ostentationem et fastum exemplo
suo reprimeret.

3. Dietlmaro abbati eiusq. successoribus.

Contextus Continet 1. securitatem et immunitatem Marj. 2. liberam electionem advocati
et s. abbatis. M. hic applicetur ex Charta 12. de exemptione.

4. In perpetuum

Mabil. l. 6. f. 622. duplicem inscriptionis Clausulam in Pontificijs rescriptis invenisse obser-
vat, nempe in perpetuum, et salutem et apostolicam benedictionem: priorem quidem in Bullis maio-
ris momenti, et quae in longum tempus validura erant, posteriorem vero in alijs brevioribus
rescriptis, quae in praesens exequenda.

5. Ego Honorius subscripsi.

Loco Monogramatis duo hic signa conspiciuntur ad eum modum, de quo Mabillonius ita: Leo IX. pra-
ter Circulum in quo nomen proprium cum dicto seu sententia sua expressit, Petri et Pauli nomina
addiderunt alij, bene valere in Monogramma redegit primus.

6. Vice Dni. Frederici Colony. archiepi.

ab an. 1112. usq. 1136.

7. Bulla.

Utor verbis pralaudati authoris. Urbanus II. alijs, similiter post eum ex una parte Bullae

Urbanus PP. II. et ex alia nomina S. Petri et Pauli cum Cruce apposuit, non nulli vero posteriorum Pontificum pro imaginibus Apolorum eorum Capita exprere. quod ipsum videtur in ista Bulla. ab miraberis. Cur Caput Pauli a dextris, Petri vero a sinistris exhibeatur? quod auctor noster l. r. c. 54. habitam fuisse rationem intuentium, sed quorum dexteram positus intelligitur Petrus qui alias sinister est positione erga Beulum. Hac de Bullis; de Brevibus idem sic discurre. ab auro Circiter 500 Pontifices utantur etiam Brevibus cum anulo Piscatoris. In anulo sola Petri adest effigies in eo latitu Constituta, cum enim e navicula in mari piscaretur. Brevia dicuntur, quod brevi via seu manu remotis omnibus articulis Conficiuntur q. quod addere placuit propter Breve Pauli PP. III.

Al. 1126. Ind. III. Pontif. I. VI. Kal. Martij.

Erat dicto ano Indictio IV. nam III. Convenit an 1125. quid ad hoc dicemus? resp. pro me Mabillon: l. r. c. 25. n. g. verum quaedam referenda Pontificia: / qua n. solum novem mensibus; sed etiam laterulum Pisarum / quo a die 25. Martij incipit iam auro sequens / sed toto ano Dionysiarum id est Commem. praevertunt. hanc etiam in archivio Dionys. Paschalis III. datum XII. Kal. apr. 1105. Pont. III. que indictio fuit auro Paschalis III. Convenit ano 1102. die 25. Kal. Martij; aut igitur dicendum, in integro ano hoc diploma Dionysiarum praecipue, aut certe mendum irregrisse scribendo 3to pro 2to simile occurrit auro Puricellum, in quo idem Cancellarius eadem Chronologia nota, quas hic eruditus disentienda propono. in eo Callisti, ut in notis, neg. n. putandus est usus fuisse Calculo Pisano. Sane non diploma editum epa 1125. Constat ex Ch. 38. hinc quia an. 1126. iam fuit auro II. Honorij.

Charta XXXVI.

Honorius PP. II. Epō Constantij.

In Chart. p. 11. Col. 4. * in Tomo. f. 26.

Udalrico Epō Constantij.

ab an. 1116. usq. 1128.

Data Lateranis VII. Id. Apr.

videl. an. 1125. v. 26. quo posteriore editas fuisse constat Chartas 38 et 39.

Rudolfum Comitem de Lengbure.

de hoc in Charta seq.

Charta XXXVII.

Honorius II. ad Comitem de Lengbure.

Rudolfo Comiti de Lengburg.

Diehardus: grafz ulrich von Lengburg Anno 1084. starb die nitz grafz ulrich von Lengburg, in starb auch in wunne hagen fir pfingsttag grafz in Reichenza von habsburg, die thantia von hainz bozun grafz ulrich von Lengburg grafz, grafz Arnolfum odur Arnold zu Barendu wofu grafz, und grafz Rudolfum zu zuz pfingst. Dita hainz grafz finigom d. 1085. nuna Aring von nitz grafz wunne von habsburg laudgrafz in pfingst, ista Muktus grafz. Barendu, von wunne thantia grafz veltz grafz grafz wunne ista nuna gult grafz fin ista von pfingst. Rudolfus iste, qui non ante anem 1136. e vivis discepit, fuit is, qui Murtum hantopere infestavit, hanc dubie titulo advocatis, ut inferuat Charta seq.

In eius fundo Castellum Construere.

Quod integrum mansit hanc infestationis Sulzensis; dicitur autem diu, postquam Murtum helvetia protectioni se submisit; Conspiciuntur adhuc rudera ad portam Civitatis superiorum, unde Colligit Rudolfum monitioni Pontif. n. paruisse.

Uvam udalricus.

unde patet. Chartam istam eodem hanc cum praecedente fuisse relaxadam.

Charta XXXVIII.

Gregorius Card. Luthero regi Rom.
 In Charl. p. 12. Col. 1. *. in Tomo. fol. 27.

1. Gregorius Card. et aplea sedis Legatus.

Gemblacensis memorat post mortem Henrici V. mense aug. Legatos sedis aplea et Archiepiscopus cum Episcopi et optimatibus Imperij ex condito convenienter Consultasse sibi et toti Rom. Imperio de substituo do rege quod contigit 1125. iuxta superior dicta. si petas nomina horum legatorum, appendix Vodeckini nominat Gregorium Cardinalem, qui an 1142. ad electionem Episcopi Mogunt. Legatus fuerat. hunc igitur ipsum esse autumo, qui anno 1125. electioni Lotharij regis interfuit, ac anno mox seq. 1126. per alemanniam iter faciens, ut lexus indigital, presentem epistolam ad regem direxit.

2. Libertatem advocati electionis et donatione.

Quoniam Gregorius Contra Lenzburgium hoc privilegium a legal, evidenter arguitur, hunc non alium advocati noe Annum molersape, adeoq. praevaricationem, qua dicitur Balmur, Com. misisse.

3. Ab Excedentia vna in praeterito ano promeruit.

Hinc patet Chartam istam 1126. expeditam fuisse.

4. Et D. Papa firmavit.

Nempe ano praeterito. 1125.

5. Præbendam dimittens fratribus.

Hinc patet, Comitem jura et bona Anrij invasisse.

Charta XXXIX.

Idem Gregorius Comiti de Lenzburg.

In Charl. p. 12. Col. 2. *. in Tom. fol. 28.

Hae Charta eodem quo praecedens ano 1126. emissa est. Ceterum nil hic addendum, nisi quod Episcopi Comissionem a Pontifice acceptam haud sane in favorem Anrij executus fuerit, sedus reperta gregory monitione opus haud fuisse, nisi dicam, has gregory Episcopi praecipere illas Honorij, quod est Creditum. Cum in praeced. gregorius non faciat mentionem monitionis ad Comitem factae, sed in Bulla Com. firmationis.

Sequentes Chartae debent praeponi praecedentibus a Diplomate Lotharij facta ab 1127. usq. 1136. vel post eius reconciliationem 1132. factam. neg. n. Creditum est, repse inter medio, quo erat excommunicatus, hinc donationes factas. ponuntur a secundum ordinem, quia Copista certam anorum seriem ignorabat.

Charta XL.

Henricus V. Veniam petit.

In Charl. p. 12. Col. 2. *. in Tom. fol. 28.

1. Henricus Imp. Aug.

Hae et sequentes Chartae non sunt sub Henrico IV. sed V. eius filio paratae, constat, quia ille ano 1138. proximo n. post donationem Anrio nro factam Caput humiliari iuxta Schudum vel licet sinu latam cum P. Pontifice pacem inierit, mox tñ reconciliatus factus est, ac teste Mabill. nunquam magis deservit, quam postremis ante obitum annis praefertim 1092. et cum ano 1106. in pernicacia ac excomuni catione sit mortuus, nullum Episcopi regni, post rebellionem erga suam matrem, adignifici potuit, quo tantum cum restitutione penitentiam erga Anria exhibuisset, ac ex seqq. hoc magis elucet. Henricus igit V. secundum Schud. ordinatus a Patre suum in Rom. regem 1105. Casar salutatur et mox acta Patris re scindit 1106. secundum Bucl. et Iselin. eodem ano post obitum Patris se pro Imperatore gerit secundum Jungf.

1126.

1125.

Coma Coronatus iii. a Papa excommunicatus est 1156.

Crebra petitione Epi E.

Non dubium quia fuerit Erlongus, ab Henrico V. Contra Rupertum Epum adhuc viventem alio-
tibus in Epatum Herbigolesia intrusus, post mortem vero Rupertii in pacifice admittus
vius Consilijs in arduis negotijs Henricus utebatur. Erlongum ano 1156. ab Henrico de se ipsis
ad 1122. e vivis excepisse tradit Causus.

Pronominatque Praefulis anime: adeoq haec Charta post obitum Erlongi emanata. ergo
ad mortem Erlongi scil. post an. 1122. pacem cum Pontifice fecit, ac in hunc modum se obli-
vit. Pontifici, ut hba in Chron. germ. H. Mutij apud pistorium l. r. Henricus Dei gratia Rom.
p. aug. 7. dimisso Deo et seius aplos Petro et Paulo. sacrosag. Cath. Ecclia omnem investituram
et anulum et Baculum 7. possessiones Regularia B. Petri, qui a principio huius discordia se hunc
Ani mei sine etia meo ablata sunt eidem s. Rom. Ecclie restituo. 7. possessiones omnium aliarum talium
cas habeo reddam.

Charta XLII.

Henrici V. Regis.

Henricus Dei gratia rex.

Id. in Charta preced.

Propter dispensationem, qua scriptis Patris mei facta est.

ine evidens est, Henricum non esse IV. sed huius filium. et quia loquitur de hunc Patris,
on vero de peractis a se ipso, Consequens est, Chartam istam datam esse ante an. 1156. quod ipse
Papa dispensare et in Maria graphari cepit.

A Tribus Gerungi.

Secundum Jungerf. an. 1090. Maria in praedam secularibus facta fuit. Trithem. aperit Henricum
inquam magis in Maria servisse quam ult. ante obitum eius praesentim 1092. hinc Constanz re-
men Gerungi abbatis ad illud Circiter tempus se extendisse. Bucelin. scribit, Circa 1090 vel 1100.
urionem ex Petri domo fuisse postulatum in abbatem Henon. quod si verum, id factum esse
circa 1095.

Usque in diem quo Otto abbas.

de hoc Trithemius in Chron. Hist. a B. Wilhelmo Hirs. abb. ad Mariam, quod die Buren, in diocesi.
109. Otto monachus non inelegans persona noster et in abbate constitutus est. quod ex sub Wilhelmo
rethum filij: qui obiit 1091: an sub eius successore Gethardo: qui 1103 in Epum Surensem promotus est: 1
or satis Cognitum habemus.

Otto iste teste Causio paucis mensibus Prior, et multis annis Cellarius Hirs. aug. fuerat. ut hunc
ineum teste Trithemio in utroq. Statu provide et utiliter gubernavit. an. 1113. teste Bucelino
iberquid dedicationi novae Basilicae s. Petri Hericinia. In Necrol. Sangall. inter solatur post. Col.
Cum toto conventu suo. i. e. monachis, Conversis et Sororibus: unde Colligo, eum exemplo viduarum
or fraternitatem cum Maria s. galli renovasse. notatur in MS. Bibliotheca die 26. Nov. Otto abbas
i. c. i. e. nra Congregationis.

Ex nra Conceptione legitime obtinuit.

Hinc patet, Motum primis sub Henrico annis nempe 1104. abbatiam ac, mox postea resti-
tutionem bonorum iusu Henrici adeptum esse.

Livia Deo protegente cum pace possidemus.

scil. a morte Patris unde rursus arguo, non multo post susceptum regimen Henricum fuisse
fecisse has restitutiones.

Charta XLIII.

Friderun.

In Chart. p. 12. col. 2. x. In Tom. f. 30.

Ego Friderun et filius meus Marquardus et filia mea nomine Ita.

A. 1108. vel
1107.

Circa
1100.

In Necrol. Sangall., quod goldast allegat, h. l. t. i. In noë dñi factus est nō frater Hugo rex, et Althhere et Ita et Friderun. Cum verisimile sit, has ipsas esse, quæ postmodum cum donatione præfenti Marci Heroy. adreerunt; Colligo 1.º Friderun fuisse alii penitus Matronam, quique qua regi Hugoni coniungitur. quod ipsum ex eo etiam arguitur, quia præter alios etiam Comitem de Stuelia gen in hunc præfentis donationis adhibet. Colligo 2.º hanc donationem factam esse sub Henrico V. et Ottone abb. sub quibus vixit Hugo rex gallicus. in namq. an. 1117. vivente adhuc Patre Roberto rex declaratus, et 1129. aetatis 18. defunctus est.

2. Præbendas et Mansiones nras.

Vadian: apud goldast: sage factum est, ut homines liberi se cum rebus suis victus et alimentis gratia Marijs pacto aliquo inter veniente addiderint: unde Maria et Collegia vetusta non tam laetitia fuerit quam xenodochia. quare et alimentarios habere. tales alimentarios seu Præbendarios fuisse Friderun et Itam demonstrat textus. In MSS. Biblioth. h. l. t. Friderun s. die 23. Jan. et alia die 12. Decem. Ita laica die 7. Feb. et alia Ita soror die 22. aug. puto autem Præbendarios dictos fuisse sorores. forsitan hæc ipsa est, quæ in Necrol. Sangall. inter sorores prima notatur post Ottom abb. Marquardum Friderun filium monasticum amplexum esse credibile est, eundem esse, qui in MSS. notatur die 17. Jul. Marquardus etiam s. c. Monachus. Ceterum duo Marquardi C. s. c. Conversi in ijs reperciuntur: unus die 1. Sept. et alter 30. Oct.

3. Regnante Henrico IV. rege.

IV. Imperatore vel V. rege: dicitur IV.º ex ratione sequitur data: puto a hanc et sequ. donationes factas esse, antequam fieret Imperator adeoq. inter an. 1106. et 1110. Friderun a cum filia Ita se primum post factam hanc donationem, adeoq. circa 1120. Congratulationi s. galli in scribis fecit: si hæc illa est: nam vel dicitur, Hugo non ante 1117. rex declaratus est. post 1122. fuit et sequentes.

Charta XLIV.

Tractatio Liuloldi de Wizwilure.

In Chart. p. 53. col. i. 7. in Tomo. fol. 30.

1. Liuloldus de Wizwilure.

Abelin: Dir von Remdingen wurdem vrech gnumet von wunftrubing, von dnu Egloff von Burgunub.

2. Divino timore correptus.

Ergo benefactor. in MSS. sic notatur: Liuloldus l. 30. Mart. h. e. obiit Liuloldus Caius:

3. In Arcingia, Wizwilure 7. Cum omnibus 7.

Amplissima sane possessiones cum omni iurisdictione, unde Liuloldus iste inter præcipuos benefactores merito habendus. Factum hoc post reconciliationem Henrici, quo tempore Liuloldus iam senex erat, nec spem habebat adipiscende potest. adhuc 7. superstitis erat in donatione Bernardi a griestlein. si autem diceremus hanc donationem factam ante excommunicationem e. g. 1112. adhuc poterat habere spem suspensionis.

Charta XLV.

Eiusdem ConCambium.

1. Prædium in Wizwile.

Cum in priori Charta dicatur donasse quicquid hberet visus est in wizwilo, videtur ConCambium istud præcipue, ita ut Liuloldus prædium unum Marcio tradiderit ibidem, reliqua vero postea per puram donationem adreerit.

2. Burgilun, Moriskusin.

Nullibi notatur, quando vel unde hæc possessiones Marcio acceperint, unde patet, non omnes donationum, vel permutationum Chartas in hoc Chartario conservatas esse.

Hoc ConCambium præcipue videtur præcedentem donationem, in qua deinde omnia, quæ in wizwilo habuit, ad Marcium tradidit.

7. 1123.

1122.

Charta Traditio... fuit quilibet no... adreerunt... colligo... hanc donationem... factam esse... sub Henrico V... et Ottone abb... sub quibus vixit Hugo rex gallicus... in namq. an. 1117... vivente adhuc Patre Roberto rex declaratus, et 1129... aetatis 18... defunctus est... Præbendas et Mansiones nras... Vadian: apud goldast: sage factum est, ut homines liberi se cum rebus suis victus et alimentis gratia Marijs pacto aliquo inter veniente addiderint: unde Maria et Collegia vetusta non tam laetitia fuerit quam xenodochia. quare et alimentarios habere. tales alimentarios seu Præbendarios fuisse Friderun et Itam demonstrat textus. In MSS. Biblioth. h. l. t. Friderun s. die 23. Jan. et alia die 12. Decem. Ita laica die 7. Feb. et alia Ita soror die 22. aug. puto autem Præbendarios dictos fuisse sorores. forsitan hæc ipsa est, quæ in Necrol. Sangall. inter sorores prima notatur post Ottom abb. Marquardum Friderun filium monasticum amplexum esse credibile est, eundem esse, qui in MSS. notatur die 17. Jul. Marquardus etiam s. c. Monachus. Ceterum duo Marquardi C. s. c. Conversi in ijs reperciuntur: unus die 1. Sept. et alter 30. Oct.

A.º 1210.

Ottonis IV.
N.º 18. S. 33.

1. Otto Rom. Rex semper aug.
Bellis cum Philippo gestis, eoque occiso, regno quiete potitus est. a.º 1208. Romae coronatus
1209. die 7. oct. mox in ex animo hostis Pontificis. a.º 1210. diris devotus et Imperio privatus
est, ac primum 1217. vel 18. penitens ante mortem absolutus.
2. Eberhardus Salisburg. Archieps et Waltherus Gurcienfis Epus.
Eberhardus praefuit 1200. usq. 1246. Bucelinus notat Wernherum Epum Gurcensem ab 1192.
usque 1212. error irrepsit ob affinitatem nominis.
3. V. Idus febr.
Littera Otto scribitur semper Augustus, Chartam hanc post 7. oct. 1209. editam esse necesse est.
Et quia Waltherus a.º 1212. defunctus est, Otto a.º 1210. excommunicatus, depositus a.º. Statim
multis turbis cum rivali suo Frederico rege Siciliae implicatus fuerit, Consequens est, Chartam
hanc editam esse 1210. 9. febr.

Nobiles de Krenckingen vendunt
Advocatum Frederico II. N.º 20.

A.º 1241.

1. Vendidimus Advocatum Rhinoviens.
Credibile est, extincta stirpe Longoburgica Krenckingerse se in advocatiam intrusse.
2. Frederico.
videlicet secundo.
3. Testes. Ven. abbas Rhinoviens.
Qui consequenter in Castris cum Imperatore fuit, prout dicitur in seq.
4. Rudolphus C. de Habechsburg.
Is ipse, qui postea Imperator. de quo Crusius ad rem hac tradit: Rudolf graff von
Habeburg wurde 1242. zum Röm. gessagun: dinsten Frederic d. r. ruden. f. u. r.
v. d. fl. h. u. s. g. u. b. u. m. , d. i. g. r. o. s. f. i. n. d. e. r. u. s. b. i. j. u. s. g. a. t. o. n. i. l. u. f. h. e. i. n. e. z. e. g. e. r. i. t. u. s.
Ital.
5. Faventia teste Crusio Fredericus a Papa excommunicatus et depositus 1240. Caesit officio:
nem Faventia in ody. quo 7. mensibus perdurabat. praeter plures germaniae principes, etiam
aliquos Helvetiae provinciae Imperatori adhaerebant, praedictis ab ipso privilegijs aucti, quos
inter abbas noster. plura regerentur apud Hungar. et Sincrum.

Charta IV.
Bulla Aurea Frederici II. N.º 21.

1. Fredericus II. Rom. Imp. Aug.
Mortuo patre 1197. cum matre filia Rogerij Siciliae regis manebat in Sicilia. In signa
regni post mortem Ottonis accepit 1218. Coronatus ab Honorio III. 1220. Brenni regis
Jerosolym. Siciliae, regni iure et titulo in dotem accepto 1224. excommunicatus. a.º 40.
depositus 1245. veneno extinctus 1250. Ita auctores melioris notae. quamquam in nulli in
et altero variant.
2. Imperiali gloria incorporata a prima fundatione.
Ecc. oraculum sumum in nium ab omni aliena jurisdictione exemptum, imperiali g. p. d. e.
tioni imediate subditum pronuntians, idq. a prima fundatione.
3. Ad Praesentiam nostram accedens Burchardus abbas.
Jam primo mensis Maij Burchardus abbas Faventiae in Castris praesens erat, nunc 17. augusti

adhuc cum Imperatore perseverantem regeamus. Cur Burchardus ad Imperatorem Con- fugere necepsitatus fuerit, in promptu causa est, nempe gravissima querela contra Nobi- les de Krenkingen, quibus etiam Imperator remedium salubre paravit, nuper advocatiam aditis nobilibus redimendo, nunc a Murim de novo in suam protectionem adoptando.

Dilectus Princeps noster.

Teste vadiano in Chron. MSS. Gul. Ino fuisse titulu Ino viltum regiarumqum nro Is Julii 1200. abbas nros principum olim titulo et iure gavisos fuisse, prater alia probat Bulla aurea Frederi- ci I. in favorem Principum Ecclesiarum olim edita, et a Concilio Basil. pro abbate Murij Krenov. vindicata, nescio ex quo fonte emerferit illorum opinio, qui Burchardum istum simul abbatem Campidonensem, racea propter Principis titulo in signatum fuisse tradiderunt, nam huius opinionis evidenter obstat qd quia hoc ipse abbatem Campidonensem resit Huerbergen Rhanderker Abou spand fmin teste Crusio. ad hoc abbatem Campidonensem Principis titulum primum s3 80. sub Carolo IV. acquisivisse tradit Pochius in finem r3 r3 r3 r3 Tom i.

A. Diehelmo de Krenkingen et filijs.

Filij Werner, et Diehelmo ut in proced. hui se pro advocatis gerebant.

Ex toto Contextu eruitur, fuisse advocatos n rogatos sed intrusos. alienata vel obligata redimere teneantur.

Hinc patet, quod Krenkingenses advocatitia potestate in tantum abusi fuerint, ut ea etiam bona Murij velut propria alienaverint, vel oppignoraverint.

Marbille, Rade, Chruenriedy.

Rhode, rädloft Gaxwast Murabulum: Chruenriedy in Murabulum bonum: Marhus, Marum rüfinghoff. Husen, hüslinghoff: Hagine in rotulis rinfeldm: Clunigistrar. quoniam pmo significat ut antiquarius Krenov. explicat, duo rüdloft nunt woffhard, 100 vel ostium rüfing odn genuunt, welfus usqum gregibus wint rimum ostium, dir vnu vnu rüfing rüfing woffhard lignu. in quodam Calendario MSS. notatur die 8. Jan. Pater Arnoldi woffhardelus hui supra scriptum genuunt, vel quod in locum genuuntur Mario donaverit, vel quod locus woffhardelus vocaretur genuuntur. Harita, Gafelm in rüfing gubistg.

Ex locis hic de scriptis quedam sunt, que in precedentibus fundationibus non con- tinentur, quedam contra continentur et inter hae alia, quae iam antea fuerunt alienata, alia, quae posterioribus etiam scriptis a Murio possessa sunt. putabat S. Penner hic describi plura illa loca, quae a nobilibus de Krenkingen iniuste alienata aut oppignorata fuerunt, ad oblat, quia Imperator dixit, a se describi tan soluta, quam solvenda. resolutio forsitan ex alijs actis eructur.

Civitates cum pertinentijs.

vid. in Carta X. n. 30.

Venationibus. pfectionibus.

Jus piscandi sicut et venandi pertinet ad regalia s. un. rinf. quae sunt regal.

Molendinis

id nro pffogast, quamvis multi ad superioritatem territorij referant, quia in publico flumine non licet edificare sine licentia Principis.

Moneta.

Be soldus v. Müntz: Inter regalia jus cudendi monetam refertur: Dis Müntz gsmestighrid n hñ Con pedid jure territorij, sed speciali privilegio aut praescriptione immemoriali.

Foro.

Be soldus: Forum inter pretatur Marszt Abou ut nro foud bürggraflichm Gaudis rüfing

Et v. M. n. p. Constal nundinarum solemnium et publicarum jus ad regalia majora per-
tinere, per nundinas autem intelligit J. J. M. n. d. f.

37. Pedagijs.

zoll. wung, und gnl. it. b. g. n. d. delonia Computantur inter regalia.

38. Jurisdictionibus.

Secundum Besold. per terminum jurisdictionibus veniunt regalia, unde Concludit, quod
licet jus venandi et forestae differant, hoc tñ posterius per hunc terminum etiam conceptum
videatur: quod consequenter Am de nundinis publicis, alijsq. regalibus Concludere licet,
vide auctorem f. 186.

39. Sub protectione speciali, in demario et manibus nris.

Besold: Cuiusmodi alia demanalia vocantur, gallicè Domeine, quia per an-
tiquos reges vel Principes sub eorum dominio retenta fuerunt. hic sensus heatus n. e. p. e.
p. t. o. t., quasi Imperator Imperium cum bonis et juribus sibi appropriaverit, ac Camera sua ad-
seperaverit, sed quia ita in protectionem specialem recepit, ac tanta securitate gaudere voluit,
ac eperit propria ipsius Imperatoris.

40. Bulla aurea bypario Majestatis.

Bulla appellatione veniunt litterae ab Imperatoribus, regibusq. profectae, nomen habent
a Bulla aurea, qua dignitatis et auctoritatis majoris gratia appendi solet. erant autem
Bullis impressae imagines Caesarum, hinc diplomata ita clauduntur: ad Cuius rei memoriam
et robur perpetuo validum praesens Privilegium fieri et Bulla aurea bypario nra Majesta-
tis impressa vrsimus Communiri. Sed proprie Bulla est sigillum, hinc Bullati Doctores,
qui diplomatis sunt creati, non per examen. Aurea Bulla sigillum aureum. ita
Besoldus.

41. Alro Leodiensis q. Henricus Aquensis q. Bertholdus Marchio de Hochenb. q.

Ex his aliqui iam nominantur in charta precedenti, ut proinde in tota hac expediti-
one Italia Caesarem Comitatu esse videantur. de aliquibus his recensitis vestibus: ad fidem
saltem majorem diplomati faciendam: in lectore Buclini sennat: germ. velud trans-
Cursim obviarent sequentes: Bertholdus de Hochenberg, ex duum styria familia ad annum
Christi usq. 1290. superstes fuit. teste Buclino p. 3. germ. sennat. Churo sive Conradus Baro de
Jofflen filius Baronis de Jofflen in Hohenjofflen, qui adhuc claruit circa annum 1240.
Scharffenberg regia familiae Bosniensis, ex qua an. 1280. claruit Henricus Dns de Schar-
ffenberg in Marpurg et alpibus Carniola. unce pabel, hos tres in juvenili aetate Impera-
torem fecit esse cum multis postea annis claruisse dicantur.

42. A. 1241. Indit. Rom. Imp. 25. Jerusalem 17. Sicilia 44.

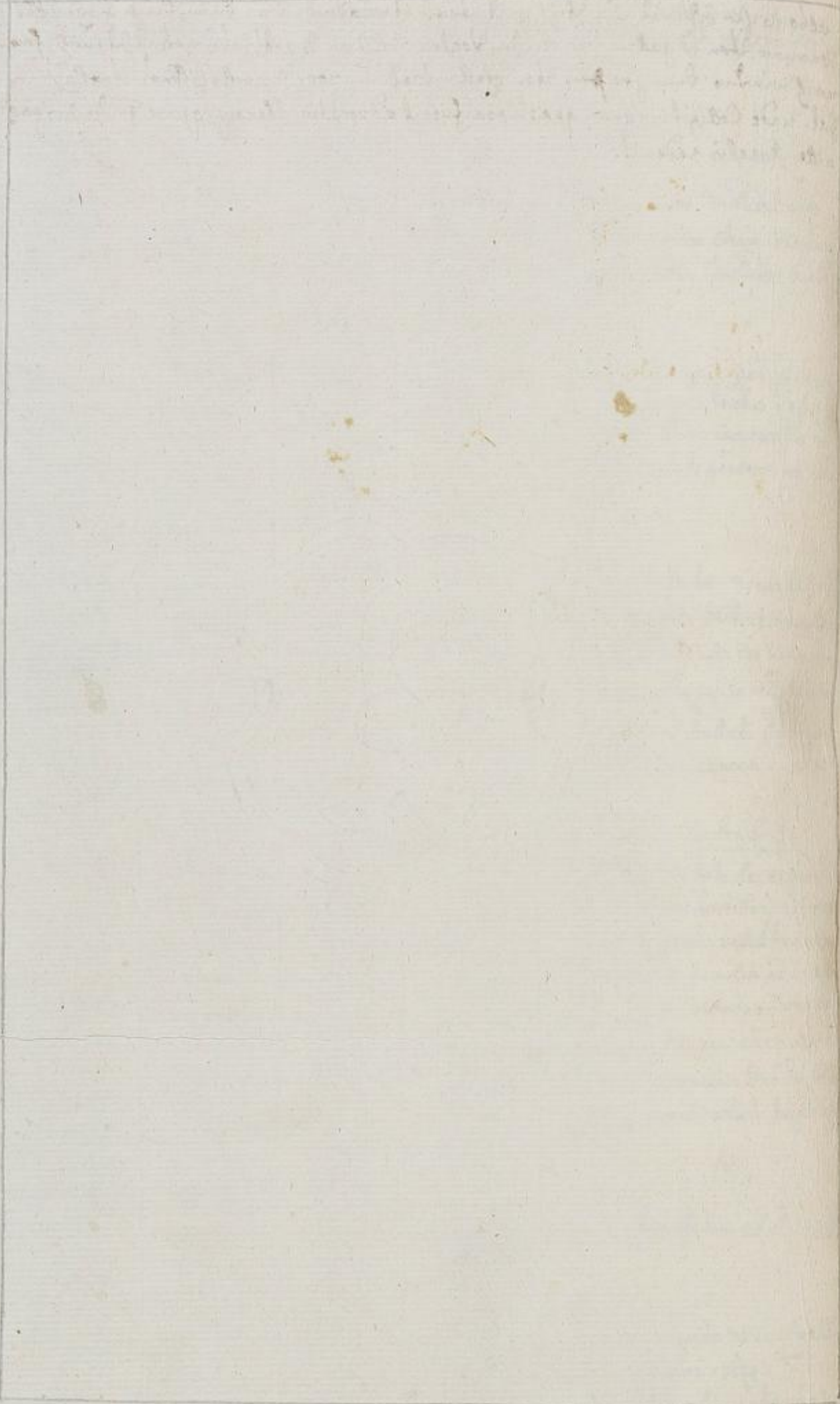
Concordant omnia, si annus Imperij Computetur ab an. 1220. Jerusalem ab a. 1224.
Sicilia ab an. 1197.

43. In Castris prope Tybur.

Spiegelius in notis ad Gesta Frid. I. apud Neuberum: de hoc oppido XVI. ab urbe
Romae: miliaribus distante, multoq. vetustatis monumento insigni. virg. Tum
gemini fratres Tyburta mania tringunt. fuerat a friderico I. destructum, sed post ali-
quos annos restitutum. Hic inferendum quod scribit Vadianus in Chronico germanico
MS. sac. 12: sub Henrico v. r. m. die advocatum nuntio g. r. o. s. n. u. r. g. n. u. f. n. i. l.

Handwritten text in a cursive script, likely Latin, visible along the right edge of the page. The text is partially obscured by the binding and the edge of the page.